

MEIE NOORUS

8
1939

„Kummaline — sina ei telligi veel «Meie Noorust»!”

nii imestate sageli oma sõpradega vesteldes.

See pole aga mingi ime, sest «Meie Noorus» on alles noor ajakiri ja pole veel jõudnud i ga tubli noore lauale. Ime oleks aga see, kui teie sõber pärast «Meie Noorusega» tutvumist jääb tulemata tuhandete meienooruslaste uljasse ringi. Näidake «Meie Nooruse» numbreid oma sõpradele ja veenge neid tellimist kiiresti ära saatma.

«Meie Nooruse» tellimishind 1939. a. II pooleks on Kr. 1.50 üheksa suure numbri eest.

Kuni 1939. a. kevadeni ilmunud nr. nr. (peale nr. 2/38 ja nr. 2/39) on piiratud arvul saadaval talituses hinnaga à 25 senti.

«Meie Nooruse» ilmumise kalender:

jaan.	veebr.	märts	aprill	mai	juuni	juuli	aug.	sept.	okt.	nov.	dets.
1 nr.	2 nr.	2 nr.	2 nr.	2 nr.	—	—	1 nr.	2 nr.	2 nr.	2 nr.	2 nr.

MEIE NOORUS

NOORTEAJAKIRI

Toimetuse: **V. Alltoa, J. Maisma, E. Murdmaa,
J. Nyman, P. Rummo, J. Vellerind.**

Peatoimetaja: **J. Nyman.**

Tegev toimetaja: **P. Rummo.**

Ilmub 18 numbrit aastas. Toimetuse aadress: Niguliste 12, Tallinn. Telef. 432-73

Nr. 8 (11)

September

1939

Esimesi samariitlasi

Käesoleval aastal möödub 75 aastat suure rahvusvahelise inimkaitse organisatsiooni, Punase Risti, asutamisest. Selle palju õnnistust toonud sammu otseseks põhjustajaks oli šveitslase Henry Dunant' energilised üleskutsed riikide valitsustele ja tema mõjuv raamat „Mälestusi Solferinost“, kus tuli hingeline autor veenvalt kirjeldas sõjakoledusi ja sanitaar-organisatsiooni tarvilikkust. 1864. a. kirjutati rahvusvahelisel konverentsil alla nn. Genfi konventsioonile, mis kohustas kõiki riike asutama Punase Risti seltse ja austama sõdade puhul sanitaarpersonaali, haavatuid, sõjavange jne. puutuvaid kokkuleppeid.

See relvade vahele armastust külvav rahvusvaheline leping kehtib praegugi, omades eriti suure tähtsuse puhkenud sõjas, mida kahjuks ei suutnud vältida ka Rahvusvahelise Punase Risti võitlus rahvaste rahu eest.

(8. järg)

XIX.

Veel sama päeva pärastlõunal toodi linna parimast mänguasjadekauplusest tervelt kuus nukku „tutvumiseks“. Malle võis nende seast valida selle, mis talle kõige rohkem meeldis. Ilusad olid nukud kõik, üks ilusam kui teine. Kõigil nukkudel olid supelülirikonnad, ja vett ei kartnud neist ükski.

„Missuguse sa valid, Malle?“ kibeles Aare uudishimuliselt: „Ütle, missuguse...“ Ja lisas: „Mina võtaksin kõik. Ütleksin isale, et kõik on ilusad ja et mis neist ikkagi tagasi saata...“

„Kuidas siis kõik?“ imestas Malle: „Ei, mispärast siis kõik?...“ Ta silmitses nukke tõsiselt ja tähelepanelikult, võttis igaühe neist korraks sülle.

„Võtan selle!“ ütles ta äkki otsustavalt: „See on nii kahvatu, talle on suvitamist vaja.“

Ning siitpeale käis Malle igal pool, k a k s nukku süles. Kui vette mindi, siis jäi senine nukk rannale päikesevanni võtma või kivikes-tega mängima. Senine nukk ja uus nukk olid omavahel head sõbrad, — nii ütles Malle, ja Malle ju pidi seda teadma...

Paat saabus mõni päev hiljem. Imeilus paat!... „Paat nagu kompvek!“ ütles Tiit. Kerge nagu sulg. Aga siiski mitte nii kerge, et oleks tarvis olnud karta ümberminemist iga ettevaatamatu liigutuse juures.

„Selle paadiga sõida kas või tea kuhu!“ kiitis Tiit. Ja otsekohe algas suur sõudma-õppimine. Ilmari isa aitas õpetada — aega tal nüüd oli: kolm päeva nädalas oli tal puhkus, neil päevil ta linna ei sõitnudki.

Olid need kolm päeva nädalas aga toredad päevad! Siis õpiti sõudma ja käidi ujumas, käidi kalal ja tehti pikki autosõite — ikka kuuekesi: Aare ja Ilmar oma isaga ja Milli ja Tiit väikese Mallega. Malle kaks nukku olid muidugi igal pool kaasas.

Millile, Tiidule ja Mallele meeldis Ilmari ja Aare isa kangesti: „Teist nii toredat meest

ei olegi,“ ütles Tiit: „Muidugi peale meie isa.“

Kõige meelsamini müttasid kuus sõpra merel. Vahel käidi purjepaadiga kaugel-kaugel, ja siis õppis Tiit purjetamist. Ilmar ja Malle ujusid paar korda „päris suures sügavas meres“, — sellest sai juttu hiljem kauaks ajaks.

Kord satuti purjekaga äikesevihma kätte. Aare nuttis suure häälega. Milli lohutas Aaret ja hoidis ta pead oma süles. Aare hoidis kahe käega kõvasti Milli ümbert kinni. Ilmar kartis ka ja oli näost kahvatu, aga Tiit ja Milli ei mõtelnudki nutta, ja Ilmar ei nutnud ka, oli vahel isale abiksiki! Viimaks saadi paadiga kuhugi lahesoppi varjule. Paat jäeti sinna ja ise poeti tühja heinaküüni. Märjad olid kõik nii, et nad veest nõretasid. Küünis oli mulluseid heinu, heideti heintesse ja oodati vihma möödumist. Aare ja Malle jäid väsimusest magama, teised ajasid ajaviiteks juttu. Kõigepealt seletas Aare ja Ilmari isa, millest äike tekib, siis jutustas ta elektrist ja Tiit lubas õppida elektrisenerikist, siis rääkis ta piksekaitsesest, ja lõpuks rääkis igaüks ühe naljaloo. Tiit rääkis kahest hiidlastest, kes katust tegid. Äkki hakkas teine neist libisema, libises-libises ja veeres vuhinal katuselt alla. „Kuhu sa tõttad?“ küsis esimene hiidlane, — on ju kõik hiidlased naljamehed. „Äi mool põle aega reeki,“ vastas teine hiidlane alla veeredes... ja oligi maas. Suurt viga ta õnneks ei saanud, luud-kondid jäid terveks.

Vähehaaval selgines taevast, vihm jäi hõredamaks, tibas veel veidi aega, ja siis riisus tuul viimased pilved taevast kokku. Ilm oli nii ilus, et paremat ära mine tahtmagi.

Aare ja Malle ärkasid, mindi paati vaatama. Paadil polnud viga midagi, ainult vett oli hea hulk kogunenud paadi põhja. Vee kühveldasid poisid välja, ja siis sõideti väikest viisi lullitades koju, — tuult oli nii vähe, et

vaevalt edasi saadi, aga päris paigal just ei seistud. Õhtuks oldi kodus.

Tuju oli kõigil hea, ainult kõht oli nii tühi, et lausa näpistas. Aare ja Ilmari isa kutsus Milli, Tiidu ja Malle enda poole õhtust sööma. Ja siis alles söödi... Ei jatkunud kaugeltki sellest, mis lauale oli toodud, — see kadus niisama „söögi-aluseks“. Kokk pidi keldrist ja sahvrist välja otsima kõik paremad palad, — ja aina söödi ja kiideti, kiideti ja söödi. Tund aega istuti lauas, heeringate ja prae vahele söödi pannkooke maasika-keedisega, külma riisipudru peale söödi kilu, juustu kõrvale võeti suitsutatud angerjat ja keedetud munade juure kalasülti — kõik oli maitsev ja kõik oli hea. Isegi Aare ei virisenud ega teinud pikki mokki. Kel seal veel mahti oli viriseda!

Kui viimaks kõigil kõhud täis olid, siis kiideti veel kord oma toredat seiklust, lasti tublit purjekat elada ja sooviti üksteisele õige head und.

Uni oli kõigil suurepärane nii sel ööl kui ka järgmistel öödel. Sest tegemist oli iga päev nii palju, et osa jäi ikka homseks. Isegi aiatöös tuli Ilmari ja Aare isa Millile, Tiidule ja Mallele appi, aitas teid rehitseda ning peenraid kõblastada ja kasta. Kui ilmad õige kuivad olid, siis tehti kastmise „talgud“, kutsuti Milli, Tiidu ja Malle isa ka appi — vaat' siis alles oli lõbus! Isad vilistasid, Ilmar ja Tiit huikasid, Aare ja Milli laulsid, Malle kilkas niisama. Ja õhtul söödi lehtlas suuri lõhnavaid aiamaasikaid.

„Mina sooviksin, et härra direktoril oleks alati puhkus!“ ütles Malle.

„Oi, mina sooviksin ka!“ naeris Tiit.

„Küllap minagi sooviksin!“ arvas härra direktor ise: „Aga ei saa ju alati puhata, mõnikord peab ka tööd tegema.“

„Mõnikord!..“ naeris Tiit.

Ka direktor ise muigas.

„Mõnikord jah,“ ütles ta siis heatujuliselt: „Aga seni kui meil veel on puhkus, kasutagem seda aega õige hästi. Mul on tore idee...“

„Missugune idee?“ tahtis Aare kohe teada.

„Noh, niisugune idee, et... Midagi sellist ei oska sina, Aare, mitte uneski näha.“

„Ütle siis kohe ära,“ nurus Aare: „Mis sa muidu õrritad.“

„Ütle jah,“ arvas Ilmar: „Kas viid meid kuhugi või ostad meile midagi või...“

„Viin teid kuhugi,“ naeratas isa: „ja võib-

Oodati vihma möödumist

olla ostan ka midagi. Aga küllap te seda näete, kui paras aeg käes on. Täna peaks te sellega leppima. Enam ei ütle ma midagi.“

Ega ütelnudki, kõigest palumisest hoolimata. Tegi hoopis teist juttu.

XX.

Aga idee oli tõesti tore.

Lahesopis oli saareke — väike, peaaegu ümargune saareke. Sinna saarele otsustas direktor oma lastekarjale püstitada telgi, et neil oleks päris omaette riik, kus nad võiksid mängida ja töötada. Ka töötada, sest istmed ja laua ja muu sisustuse pidid nad telki ise meisterdama.

Saarel oli neli suurt mändi, muu osa saarest oli madala männi-võserikuga kaetud. Kaldad olid lagedad ja liivased, ühes saaresopis kasvas noor pihlakas.

Kui telk oli salaja kohale toimetatud, siis algas kibe töö. Ilmar ja Tiit nokitsesid päevad otsa tööd teha, et telki sisustada; isegi magamisasemad tehti, ja paluti siis luba saarel ööbida „kas või ükski öö“.

Emad ei tahtnud saarel ööbimisest kuuldagi. Lõpuks lahenes asi nii, et Ilmar ja Tiit said ööbimisloa... ja Ilmari isa ise lubas telgis magada ühes nendega. Paadiga toime-

tati vajalised aluskotid, vaibad ja peapadjad saarele.

Et ka tütarlastele heameelt teha, korraldati neile saarel õhtusöök. Mere ääre lagedale liivale tehti kivide vahele tulelõke. Poisid küpsetasid silke vardas ja keetsid teed. Tütarlapsed laulsid.

Oli ilus õhtu. Siis käsutas preili Pilvet tütarlapsed paati ja sõitis nendega minema. Saarele jääjad istusid kaua ja vaatasid eemalduvale paadile järele. Ilmaril läks nagu natuke süda kurvakski.

Agaga juba kutsus isa poisid asemeid kohendama. Siis mindi õhtusele suplusele. Seepeale luusiti veel natuke võserikus, ja oligi aeg magama minna. Algul tahtsid sääsed natuke liiga teha, kuid varsti kadusid needki.

Meri kohises ja uinutas. Silmad langesid kinni...

Ja äkki oli hommik käes; tütarlapsed tulid „saarlasi“ äratama.

„Kuidas magasite?“ küsiti ühelt ja teiselt poolt.

„Hästi,“ vastasid nii „saarlased“ kui ka „mannerlased“. Oli huvitav öö olnud tütarlastelgi: Milli ja Malle olid Aarel seltsiks olnud, — koos oli ööbitud verandale tehtud laial asemel.

„Ja vadistamist oli poole ööni,“ sõnas preili Pilvet.

„Mallel olid oma nukud kaasas, neile te-

Küpsetati silke ja keedeti kakaod

gime omaette väikese aseme oma aseme kõrvale,“ ütles Aare.

„Ja Malle ise laulis neile unelaulu,“ ütles Milli.

„Kahju, et meid seal ei olnud,“ arvas Ilmar: „Teil oli vist kogu lõbus?“

„Kas teil siis ei olnud?“ küsis Aare.

„Meil oli nii lõbus ja huvitav, et... et paremat ei saagi enam olla,“ ütles Tiit.

Tiit arvas, et võiks õige ühe öö veeta vahelduseks paatides, kuid sellest ei saanud siiski asja. Agaga saarel ööbiti veel mitu korda. Kord said isegi tütarlapsed loa seal ööbida, kui ilm oli eriti kuiv ja soe.

Päeval agaga peaaegu ei tulnudki enam saarelt ära. Vähehaaval ehtasid poisid sinna väikese laudonnikese kahe pika pingiga. Nüüd oli saarel kaks ulualust: telk ja onn. Telk oli poiste maja, onn tütarlaste oma. Külalisigi võeti saarel vastu. Siia sõitis linnast Milli ja Tiidu koolivendi ja -õdesid, siia tuli ligidalt ja kaugelt Aare ja Ilmari noori sõpru.

Külalisi kostitati tavaliselt küpsetatud silkudega, ja kõik leidsid, et see oli oivaline roog. Kord külastas saart isegi salkkond võhivõõraid härrasid. Nad tulid purjekaga kustki Leesi poolt, kiitsid saart ja selle elanikke, sõid küpsetatud silke ja pakkusid saare-elanikele vastutasuks šokolaadi.

Isegi Aare ja Ilmari ema käis kord saarel, sõi silku ja tõi külakostiks suure tordi kaasa. Sel puhul korraldasid „saarlased“ suure peo. Keedeti kakaod (mis küll natuke kõrbema läks), lauldi ja anti vabaõhuetendus. Kahjuks hakkas just etenduse ajal vihma sadama. Kõik ruttasid onni vihmavarju ning pidutsesid seal edasi.

Vihma agaga sadas ja sadas. Viimaks sõudis Tiit paadiga „mandrile“ ja tõi vihmavarje ja vihmamantleid, suurrätikuid ja sülle... Kalossid jalas, mantlid seljas, rätikud ümber — nii lahkuti saarelt. Ja pidutseti kodus veelgi edasi.

Keegi ei osanud arvata, et sadu kestab enam kui nädal aega. Katsuti kuidagi aega viita, vaadati iga silmapilk taevast ja baromeetrit, — vihma agaga sadas ja sadas. Aias olid puud ja põõsad veest tilkvel, meri oli hall ja vihmane, — lausa igavus kippus kallale.

Kui viimaks sadu lakkas, siis oli ilm jahe, kaskede lehestikku oli tekkinud kollaseid lehti. — „Nagu oleks sügis käes,“ ütles Ilmar kõhklevalt.

(Järgneb.)

TULETÕRJUJA JUTUSTUSI

V. POTULOV

L. Starkopf-Mei illustratsioonid

a olen tuletõrjuja See on rahutu teenistus, kuid siiski ei vahetaks ma seda ühegi teise tööga.

Kihutame kiiresti tulikahjule. Õhk vilistab kõrvades — naerame ja ütleme, et sõidame tuulega.

Me ei armasta autojuhte, kes kardavad anda täit gaasi. Niisugused autojuhid vedagu haput piima, aga mitte tuletõrjujaid.

Meie punasele masinale annavad kõik teed. Autobused hoiduvad kõnnitee ääre, voorimehed rabavad piitsaga ja jalakäijad veerevad hernestena laiali. Anna gaasi, töö ei oota! Tuli läheb suureks, levib mööda lagesid ja koridore. Lämpud veel suitsu.

Tuli ja suits on meie vaenlased, kellega alati sõda peame. Vesi on meie truu abiline.

Päevad ja ööd istub korrapidaja telefoni juures, ootab väljakutset. Telefonikell heliseb.

„Ah, põleb? Kus?“

Mees haarab paberi, kirjutab sinna aadressi ja annab häire.

Kell heliseb eluruumis, heliseb koridoris ja igal pool. Me jookseme luukide juure, poeme neist läbi, libastume mööda siledaid poste alla.

Siin on alatiselt meeskonna auto ootel, samuti pitsiauto ja redelauto.

Hüppame autodele. Hüütakse veel aadress:

Pärna tänavasse!

Juba undavad mootorid. Kolmkümmend sekundit, ja juba me sõidame. Mõni mees kohendab alles kiivrit, teine kisub presentkuube selga, kolmas kinnitab vööd. Nii me sõidame tulikahjule.

On päevi, kus ei tule kordagi välja sõita. Kuid on päevi, kus peame tegema mitu sõitu.

Te arvate, et tuletõrjujad ainult tulikahjusid kustutavad?

Ei. Voorimees on trammi alla jäänud — kutsutakse meid.

On vesi tunginud keldritesse — peame meie appi minema.

Poisike on jääst läbi kukkunud — jälle meie mingu.

INIMENE TULES.

Häirekell vaikib juba päevi. Oleme unustanud selle olemasolu. Teeme lumimemme. Ainult nina jääb veel teha, korraga — häire! Jätame memme sinnapaika ja — autodele! Ülalt karjub valvur:

„Turu nr. 86. Põleb elukorter.“

Liigume. Mootor undab. Õhk vilistab kõrvades. Üks, kaks, kolm minutit, ja olemegi kohal.

Rahvas karjub vastu:
 „Kuulge, seal on inimene sisse jäänud! Ta kisendab ja on lämbumas. Ruttu, ruttu, üles!“
 „Mitmendal korral?“
 „Kolmandal!“
 „Rutem, rutem!“

Kuid me ei jookse, me astume ruttu: ei tohi joosta, vaja hingamine hoida rahulik. Muidu ei saa suitsus töötada, lämbud kohe.

Kolmas kord. Ustest ajab suitsu nii tihedalt välja, et raiu kas või kirvega. Mõtlemine: see on lõks — lähed küll sisse, aga kas veel välja pääsedki?

Pealik hüüab:
 „Kas on kedagi sees?“
 Vastatakse aga segaselt:
 „On vaja enam haridust...“

Nähtavasti on seesolija aru kaotanud. Me tormame sisse. Pole naljaasi. Inimene hukkumas! Läheme nagu ahju. Suits tungib silmi, matab kõri kinni.

Neelan suitsu kurku. Pea hakkab ringi käima. Laskun kõhuli ja surun nina vastu põrandat, seal on kergem hingata.

Ja korraga! Mis seal ometi on? Hukkuja hakkab laulma:

„Seal, kus rukkiväli legendikul heljub...“

„Jookse telefoni juure,“ ütleb pealik käskjalale. „Teata Punasesse Risti, et tules on hullumeelne.“

Meie aga ronime viimse jõunatukesega. Korraga on ees suletud uks.

„Avada!“
 „Lukus!...“
 „Maha murda!“

Haarame kirkad. Valmis! Uks lendab hingedelt. Oleme toas. Siin on suitsu veel rohkem kui esikus.

Tunnen, et õhku enam ei jatku, et olen lämbumas.

Suitsust kuuldu pealiku käsklust:
 „Aknad klaasidest vabastada, suits välja lasta!“

See on ainus pääsetee. Hüppan aknale ligi. Löön kirkaga. Klaasid kõlisevad. Kuulen, et paremal kõliseb teine aken.

Noh, nüüd saab jälle hingata.

Tänavalt kostab kisa, sireen undab, saavad samariidid.

Rahvas karjub samariitidele:
 „Rutem, rutem!“

Samariidid jooksevad. Nad haaravad jooksul paunadest sidemeid, põletissalve, marlit. Kisavad:

„Kus on hullumeelne?“

Neile läheb vastu pealik:

„Juhtus väike eksitus.“

Samariidid ei kuulegi.

„Kus ta on? Juhatage meid sinna!“

Samariidid vahivad meid, meie neid.

Üks vanem tuletõrjuja hakkab pahandama:

„Näe, lämbu veel maida pärast...“

Samariidid küsivad temalt:

„Kus ta on?“

Ei vastagi neile mees, vaid näitab kapi otsal seisvale raadiole.

Samariidid vihastuvad:

„See on narrimine! Kutsute meid asjatult siia!“

Me vaikime. Ainult vanem mees ütleb:

„Ärge pahandage, parem siduge mul sõrm kinni. Rebestasin teise naela otsas selle kisakõri päästmisel.“

Samariidid jäävad vait ja hakkavad sõrme siduma. Meie aga, kui suits väheneb, näeme, et põleb vahesein. Paneme kirkad tööle, peksame krohvi maha, murrame laud lahti ja pillume alla.

Varsti on oht kõrvaldatud.

Isegi pritsi me ei pannud tööle, siis oleks allpool tubades tekkinud veeuputus. Mööbel oleks leotatud. Ja katsuge märga diivanit kuivatada.

Ülemus uurib veel, et kuhugi sädet ei jääks.

„Kuju!“ kostab käsklus.

Istume autole ja sõidame.

Ja hakkame uuesti lumimemlele nina teema. Silmade jaoks tõin tulikahjult kaasa kaks sütt.

SETUKAS.

Kogu selles loos oli süü majahoidjal. Ta avas hommikul luugi, asja ees, teist taga, ja unustas selle sulgemata.

Mida inimene on

Meil jooksu õpetanud jänku, et jalamusklid ei jääks kangu.

Eks kannalt, arvan, tõesti vist me ole õppind hüppamist.

On talvist suplust, saage aru — meil õpetanud jääkaru.

Sõitis mees setukaga, käanis Peetri tänavale. Hobune läks, läks, komistas — trahh! ja kukkus jalgupidi auku.

Ma tulin parajasti öiselt valvekorralt, pahur ja unine. Pahur sellepärast, et olin näljane, ja unine sellepärast, et kogu öö töötasin tulikahju juures.

Kuigi asi minusse ei puutunud, jäin siiski vaatama.

Näen, mees punnib, tahab hobust välja kiskuda, aga ei jõua. Veab suitseist, ergutab piitsaga, aga setukas lebab kui kohale naelutatu.

Tuleb politseinik:

„Oh,“ ütleb, „ei oska sellesamagagi hakkama saada!“

Nõotab omakorda, veab päitseist, nipsutab piitsaga. Aga setukas lebab ikka tänaval, liigutab ainult kõrvu.

Siis tuleb majahoidja:

„Kus su silmad olid!“ pahandab ta. „Kus sa ajasid? Oota, küll ma ta välja kisin.“

Võtab ohjad, nõotab, sunnib, kärgib, veab suu kõrvalt, lööb piitsaga. Setukas ainult pilgutab silmi ja lebab nagu kivist kuju.

Nüüd koguneb hobuse ümber rahvast.

Üks hüüab mehele:

„Kääna aisad välja ja pane talle alla!“

Teine:

„Kääna küljele!“

Kolmas:

„Võta ta ometi eest lahti!“

Vaieldakse, kisatakse. Üks haletseb, teine ähvardab.

Setukas norskab, väristab külgi. Aga lebab oma kohal.

Ei talu enam, lähen juure ja ütlen:

„Jätke loom rahule. Ma kutsun lentsalga kohale.“

Lähen ja helistan. Varsti on meie omad kohal.

Politseinik ajab rahva eemale.

Tuletõrjujad hüppavad autolt maha ja kisivad mulle:

„Ei maga ise ega lase ka teisi magada!“

Rahvast hõigutakse:

„Pange aisad alla!“

„Tehke eest lahti!“

„Käänake küljele!“

„Teame isegi, mida teha,“ ütleb pealik. „Meile pole õpetusi vaja.“

Ja hakkame tööle.

„Laske sedelgarihm lahti!..“

„Valmis!“

„Andke nõel!“

Meeskonna vanem võtab nõela. Meie nõel on eriline. Sellega ei saa pükse õmmelda; see on pikk, terasene, paindub looka ja on telegraafitraadi jämedune.

Rahvas naerdakse:

„Mis te selle traadiga tegema hakkate? Sellega ajavad lapsed tänaval ratast taga!“

Kuid vanem ei kuulagi hüüdeid, vaid ajab nõela hobuse kõhu alt läbi.

„Ärge tehke,“ hüütakse rahvast, „ajate loomal kõhu lõhki!“

Juba on nõela ots teisel pool väljas. Nüüd pannakse nõelale vöö taha. Valmis. Kisume nõela, ja nõel kisub vöö looma kõhu alt läbi. Vöö on lai, pehme, ei vigasta kõhtu, nagu kõis seda teeks.

Kolm tuletõrjujat võtavad paremalt vöö otsast, kolm — vasemalt. Mina võtan päitseist, vanem — sabast.

„Üks, kaks, korraga!“

Ja tõstame setuka tasakesi august välja jalgadele. Setukas hüppab püsti, raputab end. Vaadatakse teine läbi — pole mingit vigastust. Mees rakendab ta ette ja sõidab edasi.

Vanem ütleb mulle:

„Mine nüüd magama ja ära sa enam meid ärata!“

ROTT.

Rott ikka rott. Krõbistab teine närida, ja see on kõik.

Aga ta võib ka suuri asju teha.

Oli käre külm — kraadi kolmkümmend.

Aga meie olime tulikahjul nii märjad, et hamba all polnud kuiva kohta. Ja siis külmsime jääks. Riided läksid nii kõvaks, et ei saanud enam kätt ega jalga liigutada. Seisime kui jääpangad. Sein oli purustatud, voolikuist tuli jääkülm vett ja kattis meid peast kuni jalgadeni. Kiivreil olid jääpurikad. Kiivrid ise olid juuste külge kinni külmunud, sukad saabaste külge.

loomadelt õppinud

HaVe

Teadku kõik, kel teada vaja, et oinas poksi õpetaja.

Ja kontsertlava laulustaar see lõõritab kui linnupaar.

Laiskelajalt see pärimus, et mõnigi meist „venimus“.

Tundsime, et ka silmad hakkavad kinni külmuma.

Aga nagu maha heidad — nii oled vaga! Ei jõudnud külmunud kohti enam hõõrudagi. Hõõrud nina — külmuvad põsed, hõõrud põski — ei tunne enam kõrvu. Ja hambad lõdisevad suus — trr—rr—rr!

Jüri pillub suitsvat kolu, vanu madratseid, räbalaid, kaste ja pahandab:

„Lollid, kui palju kolj korstna ääre vedanud! Majahoidjale tuleks keretäis anda. Vaata kas siis veel tulikahjusid on!“

Oleme kurjad kui ketikoerad, ja on arusaadav, miks. Sõitsime kohale, ajasime mehaanilise redeli püsti, raiusime seinu augud, andsime vett. Vesi tuli ja puhastas katusealuse tuest.

Korraga stopp! Mis on? Vesi on voolikuis kinni külmanud. Hakka või nutma!

Kutsutakse veel kaks rühma appi. See tähendab — tuletõrje keeles — anda bis.

Need saabuvad, panevad oma voolikud tööle. Saavad märjaks, külmetavad, kuid tuli väheneb.

„Varsti võime koju minna!“ ütleb Jüri. Korraga — stopp! Jälle voolik külmanud. Jälle hakkab tuli möllama.

Pealik kutsub veel kolm rühma appi. See on — meie keeles — anda teine number.

Nüüd on juba kuus rühma tööl. Kuid leegid ulatuvad juba kuuenda korrani.

Jälle lendab vesi tulle. Tuli vaibub ja leegitseb veel mõnes üksikus kohas.

„Ometi saime jagu,“ ütleb Peeter. „Nüüd võime koju minna.“

Trrahh! Jälle pole vett — voolik on uuesti kinni külmanud. Jälle hakkab maja leekima.

Nüüd kutsutakse veel neli rühma appi. Nüüd on juba kümme rühma tööl — meie keeli: on antud kolmas number. Vaatan ülalt: kogu tänav on täis punaseid autosid ja tuletõrjujaid.

Tulijad ühendavad oma voolikuid. Kuid kuues majakord on üleni leekides. Kogu maja põleb aeglases tules.

Siis hakkavad tulijad tööle. Tuli vaibub. Veel pisut, ja ongi lõpp.

Ptüh! Jälle on jää sulgenud voolikud. Algab jälle vana lugu.

Kutsutakse välja kaksikümme rühma ja kolm vabriku meeskonda. Niisugust tulikahju nimetatakse juba number viiendaks.

Nüüd pannakse tööle kõige jämedamad voolikud. Veevool juhitakse alumistele majakordadele. Ülemised jäetakse algul rahule, muidu tekib uputus.

Pumbad podisevad ja vesi lendab — üle saja pange minutis.

Veevoog puhastab tule palkidelt, lagedelt, seinad löövad mustama. Ja nii kustub tuli pikkamööda. Jää ei saa enam nii jämedaist voolikuist jagu.

Kuid me ei tunnegi enam iseendid, ei hõõru enam lumega külmanud ihulikkeid.

Jüri pahandab:

„Võlla tuleks see tõmmata, kes seda kõike tegi!“

Pealik uurib, mis tekitas tulikahju.

Hakatakse vaatama, otsima.

„See on lühiühendus,“ ütleb Peeter elektri-juhtmeid vaadates.

Ja pisut hiljem:

„Käes, näe, siin ongi süütaja!“

Ta hoiab lõpnud rottu sabapidi käes.

Kõik puhkevad naerma.

Jüri viskab roti minema ja näitab juhtmeid. Me vaatame. Õigus!

Juhtmeil on isolatsioon ümbert ära näritud. Tekkinud lühiühendus on roti enda surmanud ning ümbritseva prügi süüdanud.

Hakkame minema. Jüri võtab roti, mähib paberisse.

„Mis sa temaga teed?“ küsime.

„Panen piiritusse ja annan tuletõrjemuuseumile. Kirjutan juure sildi: 17. jaanuaril 1937 põhjustas see rott suure tulikahju, mida kustutas kaksikümme rühma tuletõrjujaid ja kolm vabriku meeskonda. Ära põles keldri- ja katusekord. Tulikahjus sai kannatada 30 inimest.“

Õigus! Sest minagi lebasin kolm päeva voodis.

Vaata sulle rottu, vaata sulle kröbistajat!

...

VEEL TULETÕRJUJAIST.

Ükski maa pole tuletõrjuteta.

Kõneldakse, neid olevat olnud juba vanas Roomaski. Siis kustutati aga lihtsalt: joosti tulikahju juure ja pilluti pangedega vett.

Nii kustutatakse tuld praegugi külakolgastes. Linnades olid tornides valvurid, kes vahtisid suitsu tõusmist. Kuni aga valvur teatama jooksis ja mehed kokku said, oli tuli juba suureks läinud. Ja tuletõrjuja kõrbegu leekides, lämbugu suitsus!

Aga palju tuletõrjujaid hukkus ka hobuste läbi. Hobuseid võeti tuletõrjele tublimaid, söödeti neid kaertega. Nii nad läksid jõudu, hammustasid, raiusid mehi, läksid lõhkuma. Polnud tuletõrjujat, kes hobuse käest vigastada ei saanud.

Nüüd on kõik teisiti. Autodel sõidetakse kiiresti kohale. Kahe-kolme minutiga on voolikud ühendatud veevärgiga ja veevood lendavad nagu kahurist.

Mehaanilised redelid aetakse püsti, need moodustavad astmelise tee tänavalt kaheksandale korrale. Suitsu palju? Maskid! Mehed ronivad otse suitsu sisse.

Ja töö keeb mitte üksi tulikahju kohal, vaid ka tagapool. Valgustatakse prožektoritega, väli-telefonid huugavad.

Ja kõige suurema kiirusega, sest kõrval on bensiiniladu!

Ega Peeter muidu ütle:

„Vaata mõlema silmaga ja ära tuku. Õige tuletõrjuja mõtleb null sekundiga ja tegutseb null minutiga!“

Vene keelest Tasa Edur.

Paradiisilind

Selma Lagerlöf

Nüüd oli sellest juba terve aasta, kui haigus tabas väikese Selma jalgu, nii et ta ei saanud käia ega seista. Nüüd tahteti tõsiselt rünnata seda tõbe, otsustati nimelt veeta suvi läänerrannikul. Selma oli perekonnas ainus haige, aga kogu suvi supelda merevees — see võis mõjuda hästi kõigi tervisele.

Nii sõitis Lagerlöfi pere suveks Strömstadi. Nad elasid ühes väikeses majas Kaarli tänava lõpus ja tundsid endid äärmiselt mugavalt. Leitnant Lagerlöf ja lapsed otsustasid koguni nime-tada majakese Väike-Mårbackaks. See oli kindlasti kõrgeim aukraad, mida võis saavutada üks maja võõras linnas.

Majakese ees oli aed ja selle varju-rikaste puude all söödi einet ja õhtu-sööki, sest need mõlemad söömaajad valmistati kodus. Maja taga oli veel üks väike põld, kuhu oli kasvama pandud kartuleid. Ja selle taga, üsna tihedasti järsu mäekünka jalal, seisis onnike, mis ei olnud palju suurem tavalisest laevakajutist. Selles onnikeses elas majapere-naine, kapteniproua Bergström.

Lagerlöfi pere oli kuulnud, et proua Bergström talvel asus ise suure majja. Suvel ta üüris selle aga suvitajaile ja elas nii kaua onnikeses. Seal istus ta nüüd hommikust õhtuni keset suuri õits-vaid oleandripuid, ja kõik lauad ja riulid olid täis imelisi asju, mis kapten Bergström oli toonud kaasa võõrailt mailt.

Kui proua Lagerlöf ja mamsel Lovisa jõid kohvi oma sõprade juures ja leitnant Lagerlöf oli kalal, Anna Lagerlöf külastas teisi väikesi tüdrukuid ja poisid lippasid vähile, siis võttis lapsehoidja Back-Kajsa väikese Selma käsivar-rele ja rändas üles proua Bergströmi on-nikesse.

Väikesel tüdrukul oli proua Berg-strömi juures, oleandripuude keskel, nii hubane ja hea olla nagu kodus, Mår-backas, kui ta istus vanaema kõrval nur-gasohval. Proua Bergström ei osanud küll muinasjutte jutustada, aga tal oli hulk kummalisi esemeid, mida ta näi-tas Selmale ja Back-Kajsale. Suuri meri-karpe, mis kohisesid ja laulsid, kui need asetati kõrva juure, portselaanmehike-

sed pikkade patsidega ja pikkade vunt-sidega, mis pidid olema pärit Hiinast, ja kaks hiiglasuurt kaussi, millest üks oli õõnestatud kookospähkel ja teine jaanalinnumuna.

Back-Kajsa ja proua Bergström kes-kustelid enamasti tõsiseist ja vagadest asjust, mida laps ei mõistnud. Aga mõ-nikord oli nende jutuaine ka lihtsam. Siis jutustas proua Bergström oma mehest ja selle matkadest. Mõlemad küla-lised kuulsid, et kaptenil oli suur, ilus laev, mille nimi oli „Jakob“, ja et see oli parajasti teel St. Ybes'i, Portugali, et tuua soola.

Back-Kajsa küsis, kas proua Berg-ström suudab säilitada oma südame-rahuh, kui ta mees ometi purjetab kau-gel, hirmsal merel?

Aga proua Bergström vastas, et see elab ju, kes kaitseb tema meest. Tema ei muretsevat oma mehe pärast, kui see on oma laeva pardal, mitte enam kui siis, kui ta kõnniks läbi Strömstadi tä-navate.

Varsti pöördus hea proua Bergström väikese Selma poole ja ütles, et tema mees saabuvat loodetavasti peatselt koju, ja „Jakobi“ pardal olevat midagi, mida väike tüdruk kindlasti meelsasti näeks, nimelt üks paradiisilind.

See huvitas muidugi last ääretult,

„Mis on paradiisilind?“ küsis ta.

„Sinu vanaema on sulle kindlasti ju-tustanud paradiisist, Selma,“ ütles Back-Kajsa.

Jah, muidugi, nüüd Selma mäletas. Vanaema oli jutustanud talle paradiisist ja tema oli arvanud, et seal on nii ilus nagu Mårbacka roosiaia läänepoolses nurgas. Samuti meenus talle, et paradiis oli ühenduses armsa jumalaga, ja nüüd vallutas teda uus mõte: kindlasti oli too, kes kaitses proua Bergströmi meest, nii et tubli naine võis olla hooletu, kas mees oli „Jakobi“ pardal või kõndis ringi ko-dus, Strömstadis, mainitud paradiisi-lind.

Seda lindu tahtis Selma tõesti hea meelega näha. Võib-olla suutis lind ai-dada ka teda. Kõik inimesed haletsesid ja tema isa ja ema, et neil oli haige laps.

Ja tänavune kallis reis sooritati ka tema pärast.

Ta küsinuks nii meelsasti Back-Kaj-salt või proua Bergströmilt, kas nende arvates paradiisilind teeks midagi tema heaks, kuid tal ei olnud selleks südant. Ta kartis, et teda naerdakse välja.

Aga ta ei unustanud seda kõnelust. Iga päev ta soovis, et „Jakob“ saabuks, nii et paradiisilind saaks lennata maale.

Ja, ennäe, mõne päeva pärast kuulis ta, et „Jakob“ olevat tõepoolest saabunud.

See oli väikesele tüdrukule suur rõõm; aga ta ei rääkinud kellelegi sellest, sest temale oli see väga püha. Ta mõtles, kui tõsine oli olnud vanaema, kui ta jutustas Adamast ja Eevast paradiisiaias.

Ometi ei olnud lindu kuskil näha, ja see oli äärmiselt kummaline. Alati, kui Selma külastas proua Bergströmi, ta lootis, et paradiisilind istub oleandripuul, aga lindu ei olnud seal kunagi.

Ta päris Back-Kajsalt, aga Back-Kajsa arvas, et lind on ikka veel laeval.

„Aga sa tohid teda varsti näha,“ ütles ta, „sest härra leitnant ütles, et me kõik läheme homme „Jakobi“ pardale.“

Back-Kajsa oli tõepoolest rääkinud tõtt. Kapten Bergström oli vaevalt päev aega maal, kui ta juba sõlmis tiheda sõpruse leitnant Lagerlöfiga. Leitnant oli mitu korda viibinud „Jakobil“ ja talle meeldis seal piiritult. Nüüd pidi aga nägema kogu pere, kui tore seal oli.

Kui nad lahkusid kodust, ei olnud kellelegi päris selge, mida see „Jakobile“ minek õige tähendas. Vähimalt väike Selma uskus, et laev asetseb samuti sadamasilla juures, kui teised aurikud.

Asi ei olnud aga nii. „Jakob“ asetses kaugel merel ja nad pidid istuma paati ja sõudma laeva juure. Ka see oli äärmiselt iseäralik: mida lähemale jõuti, seda kõrgemaks kasvas „Jakob“. Viimaks see oli järsk nagu kalju ja näis täiesti võimatuna, et need, kes praegu istusid väikeses aerupaadis, võiksid ronida üles pardale.

Tädi Lovisa ütles kohe, et kui see suur laev on nende sõidu siht, siis ei saavat tema küll tulla kaasa pardale.

„Oota aga, Lovisake“, ütles leitnant, „küllap näed, et see läheb hõlpsamini kui arvad.“

Aga ka proua Lagerlöf ja Back-Kaj-

sa leidsid, et on võimatu pääseda laeva ja et parem oleks sõita koju.

Kuid leitnant Lagerlöf oli kangekaelne ega annud järele. Väike tüdruk, kes nii väga igatses näha paradiisilindu, soovis südamest, et tädi Lovisa ja teised ometi otsustaksid minna laevale. Ent temalegi näis see olevat täiesti võimatu.

Igatahes peatus nüüd paat kiikuva fallreep-trepi juures ja paar „Jakobi“ madrust kargasid alla paati, et aidata külalistel üles ronida. Esimene, kelle nad haarasid, oli väike haige tüdruk. Üks madruseid ulatas ta üles oma kaaslasele, kes kandis teda üles piki nõoredelit ja pani ta maha „Jakobi“ laele. Sinna jättis ta tüdruku seisma, et minna appi teistele külalistele.

Väike tüdruk oli hirmsasti kohkunud, sest seal oli vaid üsna kitsas põrandariba, kus ta võis seista. Tema ees avanes suur haigutav auk ja sügavuses helendas midagi lumivalget, mida laoti kottidesse.

Kaua seisis ta üksi seal ülal, — all paadis tõrkusid naised arvatavasti veel. Kedagi ei olnud näha, ja kui väike tüdruk oli end kogunud, hakkas ta muidugi vaatama, kus on paradiisilind.

Aga kui ta ei näinud ühtki lindu, pöördus ta kapten Bergströmi kajutipoisi poole, kes seisis läheduses, ja küsis, kus on paradiisilind.

„Tule kaasa, siis võid teda näha“, ütles poiss. Ta ulatas Selmale käe, et ta ei kukuks alla laoruumi. Siis läks ta tahapoolle, kus oli kajutitrepp, ja Selma järgnes talle.

All, kajutis, oli väga peen. Seinad ja mööbel olid kõik läikivast mahagonipuust. Ja seal oligi paradiisilind.

Oh seda lindu! See oli palju kaunim ja imelisem kui Selma oli osanud uneski näha. Ta ei elanud küll, seisis aga kogu oma suuruses ja sulgede toreduses väikesel tüdrukul ees.

Selma ronis ühele toolile ja sealt lauale. Ja seal ta istus paradiisilinnu kõrvale ja imetles selle ilu. Kajutipoiss seisis sealsamas ja näitas talle linnu pikki sädelevaid sulgi. Siis ütles ta: Näed sa, võiks arvata, et ta on pärit paradiisist. Tal ei ole üldse jalgu.“

See sobis hästi lapse kujutelmaga paradiisist, et seal ei tarvitse käia, vaid liigutakse suurte, säravate tiibade abil, ja ta vaatas lindu sügava hardusega.

Kogu päeva võinuks ta istuda nõnda, täis ülisuurt imetlust, aga nüüd ehmata-
sid teda valjud hüüded laevalaelt.

„Selma! Selma!“

Kohe tormasidki teised kärmesti ja
agaralt kajutisse, leitnant Lagerlöf, Back-
Kajsa, proua Lagerlöf ja mamsel Lovisa,
kapten Bergström, Johann ja Anna. Neid
oli nii palju, et kogu kajut oli täis.

„Kuidas sa siia said?“ küsisid nad ja
näisid hämmeldatuina ja kohkunuina.

Ja nüüd taipas ka Selma, et ta oli
kõndinud üle laevalae, kõndinud
alla trepist ja astunud kajutisse, ja et
keegi teda ei kannud.

„Tule alla põrandale,“ ütlesid teised,
„et me näeksime, kas sa tõepoolest suu-
dad kõndida.“

Selma ronis laualt toolile ja toolilt
põrandale, ja kui ta jõudis põrandale,
suutis ta seista ja käia.

Ah, milline õndsus see oli! Nüüd oli
saavutatud reisi siht, kulukas ettevõte
ei olnud tarbetu! Laps ei jää abituks,
õnnetuks vigaseks, vaid temast saab ter-
ve inimene!

Seal seisid suured pisarsilmil ümber
väikese tüdruku ja ütlesid, Strömstadi
suurepärase merevesi olevat teinud
imet. Nad kiitsid õhku ja vett ja linna
ning olid õnnelikud, et nad olid tulnud
siia.

Väikesel tüdrukul aga oli oma arva-
mine. Tema küsis endalt vaid seda, kas
see oli tõesti paradiisilind, kes aitas te-
da? Kas oli see väike, lehvivate tiiba-
dega ime, mis oli tulnud maalt, kus ei
vajatud jalgu, kes oli õpetanud teda kõn-
dima siin maa peal, kus jalad olid veel
nii hädavajalised?

Eestindanud Valve Saretok.

B. E. Murillo

Tänavapoisid

Esimesi lendureid

Vennad Wright'id.

Esimese aeroplaani valmistaja, prof. Langley, oli ameeriklane. Esimese lennu juhitas õhusõidukis sooritasid samuti ameeriklased, nimelt vennad Wilbur ja Orville Wright'id.

Wright'id olid heade vaimuannetega poisid. Koolis nad olid väga agarad õpilased, omades juba varakult suurt huvi tehniliste probleemide vastu.

Kui aastal 1896 prof. Langley'l õnnestus saata õhku aeroplaanimudel, leidsid Wright'id, et lendamine on ala, mille katsetamisega maksaks tegelda neilgi. Innukalt ja neile oma ise põhjalikkusega asuti asja juure. Uuriti lennuprobleemi vähesest sellal saada olevast erikirjandusest, tehti püsivaid katseid neile kuuluvas väikeses jalgratta-töökojas.

Peatselt kogesid Wright'id, et aurumasin ei sobi lennuki jõuallikaks. Millega see asendada? Vennad töötasid, katsetasid, uurisid edasi. Raha nappus muutus talumatuks, kuid visad mehed ei hoolinud sellest. Isa tuli neile oma piskuga appi, samuti andis oma vendadele õde Chaterine kõik, mis ta suutis säästa oma pisikesest õpetajapalgast.

Lõpuks jõudsid Wright'id niikaugele, et neil oli valmis aeroplaan, mille jõuallikaks oli mootor. Ja siis saabus päev, mis on kuldsete tähtedega kirjutatud lennuajaloo veergudele: Wright'ide aeroplaan tõusis mootori mürisedes õhku, liueldes seal 59 sekundit ja kandes oma turjal inimest! See sündmus oli 17. detsembril 1903, seega samal aastal. mil prof. Langley pidi kogema oma elutöö nurjumist.

Euroopa näeb inimlinde.

Võib kujutella leidurite rõõmu, mida neile valmistab sellise ülitähtsa ettevõtte õnnestumine! Et tutvustada oma saavutusi laiadele rahvahulkadele, demonstreerisid vennad linnuna lendamist väga agaralt. Peatselt tulid

Wright'id sel otstarbel ka Euroopasse. Esimese lennudeemonstratsiooni nad teostasid Prantsusmaal, ja see tekitas määratud sensatsioonid ja vaimustust.

Ei tarvitse uskuda, et vaimustus tekkis väga hõlpsasti. Inimesed on ju sageli nii kannatamatud ja umbusklikud! Lendurid valmistasid lennudeemonstratsiooni ette lagedale väljale ehitatud angaariatolises küünis. Nad kitsesid ja askeldasid oma masina kallal mitu päeva, kuna ümberringi sagis uudishimulike tihe parv. Päevade kuludes muutus publik rahutuks. Juba hakkas vendade aadressil sadama irvitavaid pilkeid.

Ühel päeval avanesid küüni suured uksed. Kui tõmmati välja ratastel liikuv suur kohmakas „kaadervärk“ — puust, purjeriided ja traadist — siis läks alles irvitamine lahti rahva hulgas. Sellise imetega tahavad need hullud ameeriklased lennata!

Kuid Wilbur Wright ei omistanud näiliselt mingit tähelepanu pilkavale inimmassile. Ta istus oma kohale ja valmistus lennuks.

„Üks!“ hüüdis ta.

„Üks!“ irvitas rahvahulk vastu.

„Kaks!“ hüüdis lendur.

„Kaks!“ osatas pilkajate kari karjudes.

„Kolm!“ hüüdis nüüd Wilbur, ja nagu lõigatult vaikis pilkehimuline mass, sest Wilbur Wright tõusis ja lendas ülal lindude hulgas.

Kui lendur pärast lühikest lendu maandus, oli endine räuskav mass nagu ümber sündinud. Lendur sai vaimustatud juubelduste osaliseks, teda kaelustati ja suudeldi. Oli ka põhjust: oli nähtud teostumas sajandite unistust, oli nähtud, kuidas inimene valitseb õhku.

Kuidas ta lendas.

Kaasaegne ajakirjanik jutustab Wilbur Wright'i sellest lennust: „Kui masin tõusis, siis oli see pilt, mis pani hämmastusest väri-

sema pealtvaatajate südamed. Suur kolisev masin osutus kõrges õhumeres ilu ja graatsia kehastuseks. Ta liugleb siia ja sinna, tõuseb kõrgele ja laskub madalamale, ta lendab otse ja teeb ringe, ta keerleb ja paindub nagu elus lind.

Vaatajad näevad inimlindu istumas oma istmel, tema nägu on tõsine, vaade suunatud ettepoole... Lendav masin on elav! Inimene on vallutanud õhu!"

*

Nii töötasid lennupioneerid. Edasi järgnesid uued ja ulatuslikumad saavutused. Wright'idega samaaegselt arendati edasi ka õhupalli-ideed, ehitati krahv Zeppelinil poolt esimene juhitav õhulaev. 1909. aastal ületas L. Blériot esmakordselt Inglise kanali, 1926.

aastal lendas R. E. Byrd üle põhjanaba ja 1927. a. ületas Ch. Lindbergh Atlandi ookeani.

Kahjuks on lennuk — see inimgeeniuse üks imeväärsemaid saavutusi — tänapäeval rakendatud hävitamise teenistusse. Kuid see on juba nii paljude õilsate leiutuste saatus!

Lennundus on õigupoolest veel lapsekingades. Viimased aastakümned on õhuruumi vallutamisel toonud palju otse uskumatuid üllatusi. Meie küll vaevalt saame olla tunnistajaiks esimeste lennupioneeride unistuste teostamisel — kuule lendamisel, aga aeg, mil lennuk meie igapäevases liiklemises muutub niisama tavaliseks nagu tänapäeval raudteerong, auto, laev või jalgratas, ei ole vist enam kaugel.

Meie noorte edusammud lennukimudelismi alal

Major V. Andresen

Eesti mudellistide meeskonna juht R. Maalberg mudeliga ES—AMS2, mis püstitas rekordi

14. 08—20. 08 peeti Kaunases esimesed Soome, Eesti, Läti ja Leedu aeroklubide lennuvõistlused. Võistlusel oli esindatud kolm moodsa lennuspordi ala, nimelt mootor-, puri- ja mudellend.

Eesti Aeroklubi võttis osa kõikidest võistlustest täisarvuliste meeskondadega. Nii võttis võistluste tingimuste kohaselt mudellennu võistlustest osa 6 Eesti Aeroklubi mudellennu-sektsiooni liiget meeskonna juhiga eesotsas.

Meie poistel oli igäühel kaasas üks bensiini-, üks kummimootoriga ja üks purimudel. Tallinnast lahkudes arvasime, et meie ainsateks tõsis-tek võistlejateks on Soome poisid, sest juulis Soomes peetud võistlustel nägime, kui kõrgel tasemel on lennukimudelism Soomes.

Kuid esimestel võistlushetkedel selgus, et ka Läti ja Leedu mudellistid on end võistlusteks tõsiselt ette valmistanud, ning võistlus kujunes põnevaks ja huvitavaks.

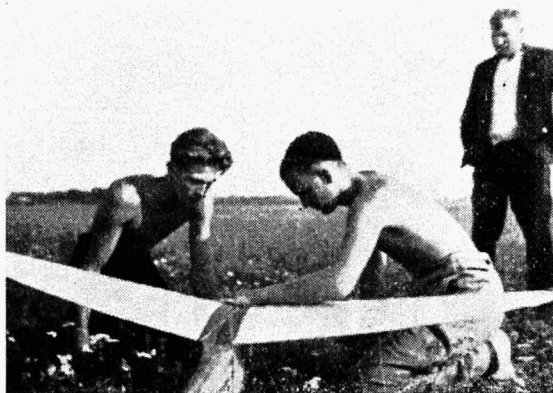
Kõik võistlustest osavõtvad mudelid pidid vastama rahvusvahelistele nõuetele. Võeti arvesse kandepindade koormatus, suhe kere ja kandepindade laiuse vahel jne.

Igale mudelile anti kolm starti, kusjuures hinnati lennukestvus ja sooritatud lennumatka kaugus.

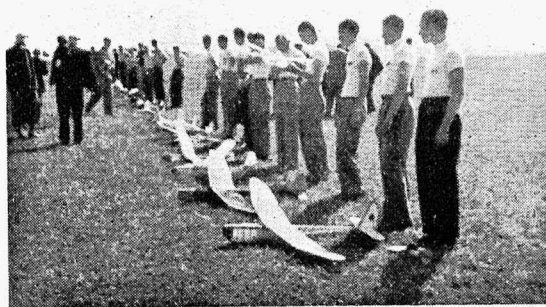
Mudelite lendu jälgiti binoklitega, käärpikk-silmadega, kaugusemõõtjatega ja lennukieilt.

Paistab ehk imelikuna, et mudelid tuli jälgida pärislennukitega. Kuidas võinuks aga leida mudelid, mis, lennates mitu kilomeetrit aerodroomist eemale, kadusid varsti võistluskomisjonis silmist ja maandusid põldudele ja võsas-tikku.

Nii näiteks kattis eestlase Karl Tiitus'e bensiinimootoriga mudel 8 km. Tiitus'e mudelit käisid otsimas Leedu ja Eesti lennukid, ning

Balti meistrid Karl Tiitus (vasakul) ja Uno Koppel (paremal) Kaunase aerodroomil bensiinimootoriga mudelit katsetamas

*Eesti mudellennu meeskond võistluse avamisel
Kaunases*

võistlustel rekordi püstitanud mudel leitigi ühe talu põllult.

Mudellennu võistlusi Kaunase aerodroomil jälgis iga päev suur hulk rahvast. Erilist huvi tunti bensiinimootoriga varustatud mudelite vastu.

Ja tõesti need mudelid olid imestusväärsed. Mootor pöriseb neil nagu suurtel lennukitel, mudel teeb ringe, pööranguid ja võtab kõrgust. Oli mudeleid, mis saavutasid 300 m kõrgust.

Siinjuures need mudelid pole sugugi nii väikesed. Nende kandepindade läbimõõt on kuni 3 m ja kere pikkus ulatub kuni kahe meetrini — seega päris solliidsed masinad.

Võistluse ajal oli lõbusaid ja traagilisi hetki. Pisar silmis jälgisid mudelite konstruktorid mudelite purunemist õhus, mis tavaliselt juhtus kas kummimootori ülepingutamisest või mingisuguse takistuse vastu pörkamisest. Mis te ütleksite, kui teie mudel lendaks vastu telefoni-liini ja traadid lõikaksid mudeli kolmeks tükiks, nagu juhtus ühe leedu poisi bensiinimootoriga mudeliga? Naerdi aga lõbusalt, kui üks kummimootoriga mudel täie hooga lendas ühele pealtvaatajale daamile vastu istmikku ja purunes.

Mudelite võistluste ajal juhtus ka üks tõsine lennuõnnetus. Soomlase Kukkose bensiinimootoriga mudel lendas täie hooga võistluse peakomitee esimehele vastu jalga ja tekitas võrdlemisi tõsise vigastuse. See oli ka ainus „lennuõnnetus inimohvriga“ kogu võistlustel.

Meie mudellistid võivad tulemustega olla rahul. Eesti andis kaks Balti meistrit mudellennu alal. Neist üks on Tallinna Reaalkooli õpilane Karl Tiitus, kes saavutas oma bensiinimootoriga mudeliga kokku 1759,2 võistluspunkti. Tema mudel lendas 8 kilomeetrit ja püsis õhus 14 minutit. Teiseks on Vestholmi gümnaasiumi õpilane Uno Kopvillem, kelle purimudel osutus parimaks.

Eesti Aeroklubi mudellistid tulid ka mudellennu võitjaks, saavutades 25 üldpunkti Leedu 24 ja Soome 21 punkti vastu. Lätlased jäid 8 punktiga viimseiks.

Niisiis on lennukimudelism uueks spordialaks, milles eesti noored on näidanud raudset tahet ja püsivust, ja me loodame, et see tähelepandiv rahvusvaheline võit ergutab laiemaid noorte hulki osa võtma mudellennukite ehitamisest.

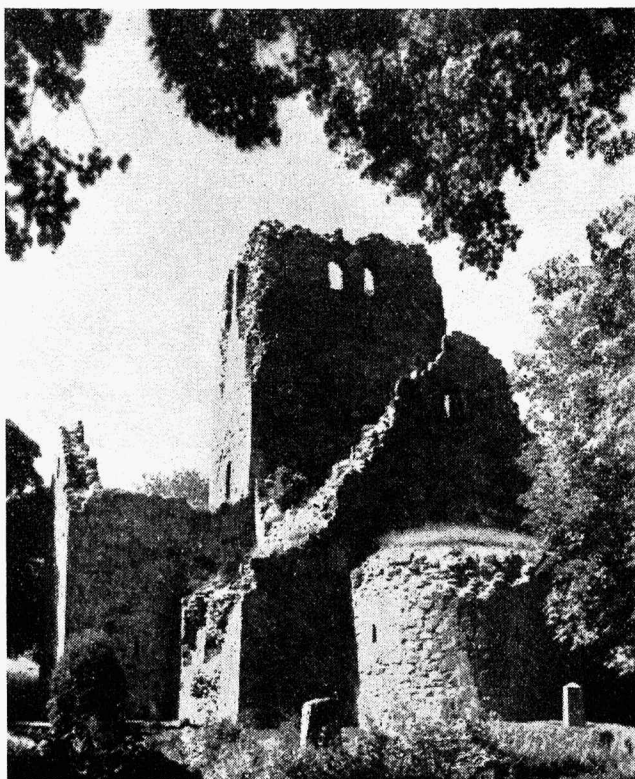

SIGTUNA

Vaadeldes Rootsi kaardil tähelepanelikult Mälari järve meenus mulle oma kooliajast klas-sis üksvahe suure innuga praktiseeritud lõbus ajaviide: valati paberile paar tilka tinti, murti leht pooleks, avati siis põnevusega ja vaadati huviga imelikku, ühelegi geomeetrilisele figuurile mitte sarnlevat suurt plekki, millele tõmmati siinseal paar joont, et saada oma fantaasiaga loodud „pilt“ või „kuju“. Umbes niisugusele „pildile“ vastavad Mälari järve fantastilised kon-tuurid. Või tahaksite neid võrrelda sajaljal-gesga, kes väänates ja käänates oma painduvat keha mõne saare ümber lõikab keeruliste jalga-dega sügavalt maasse, keerleb ja pöörleb, haa-rates kohati suurema, teisel väiksema maatüki oma võimusesse? Igatahes harilikule ettekujutusele järvest Mälari ei taha kuidagi vastata.

Selle järve ühel vaikselt lahel asub nüüd nii tihti nimetatud Sigtuna. Sigtuna on kui suur-sugune aadlik, kes on kaotanud ühe hoobiga oma võimu, tähtsuse ja rikkuse, kellele kau-geest uhkest minevikust on jäänud vaid nimi, ja see kõlav nimi on talle ainsaks lohutuseks ta unises või unistavas olemuses.

Tänapäeva Sigtuna on väike ja vaikne lin-nake. Mõned nimetavad teda koguni külaks. Linnana ta on tõesti väike: ühe tuhande elaniku elamud ei võta enda alla palju maad, ja vaikne on ta ka: tal pole midagi teha. Mälariil kiigub tasakesi üksainus paat — minevikku on vajunud kuninga, viikingite ja kaupmeeste laevad. Turu-platsil on paar poodi. Kuid täna keegi ei astu sisse, keegi ei välju. Kui Sigtuna oli Sveamaa kaubanduspealinn, siis see väljak pidi rahvast kihama. Peeti ju siin tingi, rahvakoosolekuid, kus arutati sõjaküsimusi, mõisteti kohut, korral-dati jumalateenistust, peeti laata. Praegu peatub siin vaid paar ümbruskonnaga ühendust pidavat liiniomnibust ja Stokholmist siia turiste toonud autod. Tähelepanu köidab turuplatsil kaks ehitust: telliskivist kirik kõrvalseisva torniga, nagu seda Rootsis on tihti näha, ja raekoda. Tahaksin

Olavi kiriku varemed Sigtunas

üelda raekojake, sest see on tilluke kui nuku-maja. Vapiga kaunistatud portaali meenutav uks, kaks luukidega varustatud akent paremal, kaks vasemal, kõrge katus, ajanäitajaga tornike, — kas ta pole kena kui mängukann, mida mee-ldi võtaks peopesale, keeraks ja pööraks teda, avaks ukse pealkirjaga „Borgmästare“, et vaad-ata, mis tähtsaid asju ajab praeguse Sigtuna linnapea, ja ka teise poole ukse pealkirjaga „Portvakt“, et näha, kuidas elab ukse-, õigemini vist majahoidja oma raekoja saalisuurusele vas-tavas toakeses.

Ringkäigul läbi linna lühikeste kitsaste täna-vate peagu ei näegi maju: need asetsevad suure-malt jaolt aedades, kus kasvavad toredad õuna-ja pirnipuud. Oksad on meelitavat vilja täis, paljud toetuvad tugedele. Mõnede puude oksad ulatuvad üle madalate plankude tänavaile ja kõnniteele kukkunud õunu ei korista siin vist keegi nädalate viisi: värskete kõrval leidub ka poolmädanenuid, nagu aedadeski — puude all vedeleb neid maailm. Kas siin pole lapsi, kes neid isuga sööksid, või valutavad neil juba kohud? Kas omanikud ei soovi või ei oska kasutada neid toredaid sordiõunu või on nad täiesti ükskõiksed selle vastu, mis maas raisku läheb? Puudelt ootab neid ju üirikas saak...

Idüllilist Sigtunat võiks õigusega nimetada õunte linnaks. Kas aga tohib teda nii profanee-rida, küsid endalt ja paned imestades tähele, et paari sammuga oled juba linnast väljas ja lähed tihedate puudelatvade tagant kutsuva im-posantse nelinurkse torni poole. Siin kõneleb juba minevik. Torn, võlvid, poollagunenud müü-rid tõendavad, et püha Olavi kirik on kord

olnud suur ja Sigtunat valitsev. Siin on ka paar ruunikivi, vanimate germaanirahvaste primitiivsete kirjatähtedega mälestuskivi surnuile. Ma ei leia selles raidkirjas ühtki tähte, mis sarnleks meie aja kirjatähtedele, aga on olemas liik inimesi, kes neist keeleajaloolise tähtsusega kividest oskavad maha lugeda nii palju, et nad kirjutavad sellest raamatuid...

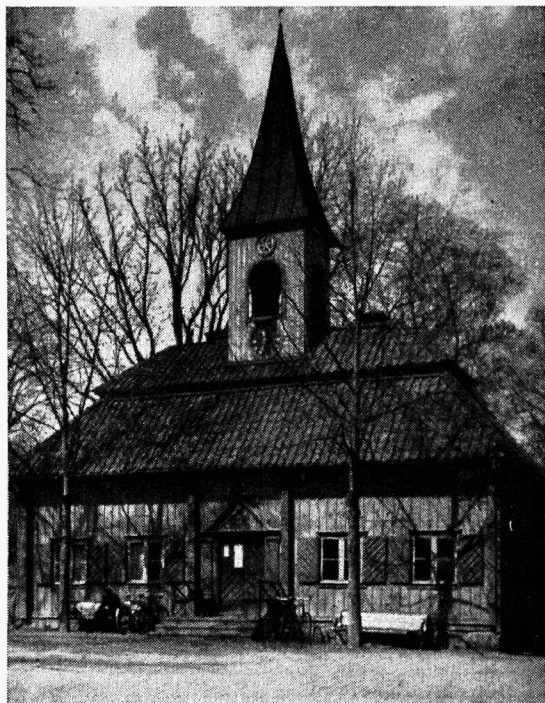
Olavi kiriku varemete juures on kalmud väga mitmesuguste hauakividega. Eemal, muistseil lahinguväljadel, pole mingit välist märki siin langenute auks või mälestuseks. Vaid rohi katab siin-seal paistvaid künkaid. Esivanemate poolt hävitatud Peri kiriku varemed on nüüd põldude keskel.

Sigtuna oli sveade pealinn, kaubanduskeskus Mälari järve ääres. Võib-olla ta elanikud olid kaua truud olnud vägevale Odinile, hirmuäratavale Thorile, sest võitlus ristiusu ja paganluse vahel kestis Rootsis kaua, kuid XI sajandil nad olid ristiusule võidetud ja siin elas mõni aeg kogunij piiskop. Läände ja itta olid tunginud viikingid, talupidajate nooremad pojad, keda isad saatsid merele, et pärandada maad jagamatult vanematele poegadele. Ja need kartmatud retklejad põhjast kündsid tundmatuid meresid oma teravanalisil purjekail, maabusid vöörail mail, sõlmisid kaubanduslikke sidemeid, asutasid omi linnu, terveid riike, ja röövisid ka, kui see neile meeldis. Just Rootsist oli rohkesti retki ette võetud üle Balti mere, ja ega's nad meiegi rannikut jätnud külastamata.

Olid need ehk neile isiklikult tuttavad mehed, kes 1187. a. Sigtuna ette ilmusid ja selle nii põhjalikult hävitasid, et ta kunagi enam ei tõusnud? Legend jutustab, et hävitatud linna elanikud olid asetanud oma aarded palkidele Mälari järvel ja otsustanud asutada uue linna sel kohal, kus Mälari lained need kaldale uhuvad. See juhtunud seal, kus Mälari järv ühineb Läänemerega, ja seepärast saanudki praegune Rootsi pealinn oma nime „Stokholm“, s. o. „Palkide saar“. Kas see nüüd just nii oli, kes seda teab: legendidel on ju eesõigus üksikasjus mitte tõetruu olla. Aga Mälari järvel on tõepoolest ainulaadne omadus: ta ühineb merega. Ja seetõttu võib-olla oli naljahambal õigus, kui ta ütles, et kui Stokholmis teatud silla ühelt poolt hüpata vette, saab neelata soolast vett, kui aga seda teha teiselt poolt, siis võib uppuda magedas vees...

Paari minuti tee Olavi kiriku varemeist eemal asetseb luteriusuliste haridusmaja. Oma asendi tõttu kõrgel künkal peab see järvelt vaadatuna olema eriti maaliline; ka läheduses imponeerib ta kõrge torniga ja arkaadidest ümbritsetud aiaga. Siin arendada vaimuelu on vist nauding.

M. N.

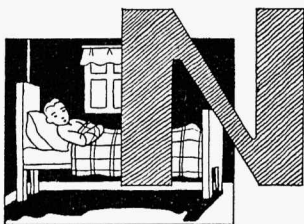
Ülal; Sigtuna kirik. Torn on kiriku kõrval, nagu see on tihti omane Rootsis asuvaile kirikuile

All: Sigtuna maaliline raekoda, mis oma väiksusega meenutab nukumajakest

VILLU ÕNNESUVI

Johannes Kaup

IV.

Villu juures.

Külas levis aga kiiresti teade tublist Ranna karjapoisist, kellest oli saanud korraga väike kangeline. Jutud liikusid suust suhu, ajalehes ilmus pikk sündmuse kirjeldus Villu pildiga, mis oli nähtavasti saadud mõnest suuremast klassipildist.

Kuid Villut ei huvitanud kuulsus, mille osaliseks ta oli nüüd järsku saanud. Ta ainult naeratas korraks, kui talle toodi leht. Ta kahetses, et ei pääsnud karja ega appi emale. Linnupesades, mida ta karjamaal oli valvanud nii hoolega, on nüüd kindlasti juba munade asemel väikesed abitud pojad. Ei tea, kas see tore ja nii sõbralik siil on väga pettunud, et lamedale kivile ei ole viimastel päevadel asetatud enam piima ega toitu?

Need ja teised mõtted läbistasid ikka jälle väikese poisi pead, kui ta lamas ja parandas tulehaavu. Rõõmuga kuulis ta, et päästetud lapsuke jääb ellu.

Kui Villu oli juba tublisti paranenud ja ema endiselt muutunud rõõmsaks, pääsis ta juba järvekaldale. Kari oli jällegi koplis, kuigi hein oli seal juba jäänud üsna väheks ja emal tuli näha palju vaeva ristikehina niitmisega loomadele.

Päev enne seda, kui Villu läks karjaga uuesti kuusikusse, istus ta Otiga järveranlal. Oli laupäev ja Ott oli lastud karjaga varem õhtule.

Päike hakkas juba loojenema, kui Jõesuu poolt lähenes mööda järvepinda tume kogu. „Tead!“ hüüdis Ott. „Praegu tuleb Jõesuust laev Oiu sadamasse. Sõuame sinna! Sa ei ole ju veel näinudki laeva päris lähedalt!“

Villu ei olnud tõesti näinud päris lähedalt tõelist laeva. Kuigi see siin oli ainult väike jõe- ja sisejärvelaev, äratas ta siiski huvi.

Ruttu muretseti sõiduks luba ja kaks poissi asus aerudele, annud enne lubaduse, et nad kiiresti pöörduvad jälle tagasi. Ilm oli vaikne ja soe, õige kaugel müristas veidi, kuid järvel oli ainult nõrk lainetus.

Tagasiteele aga ei saadud asuda nii kiiresti kui loodetud. Sadamas oli mõndagi uudist, mis viitis aega. Laeva tuli ometi vaadata igast küljest ja põhjalikult! Jala ja jalgratastel oli ilmunud inimesi lähedastest küladest laeva tuleku ajaks jõesillale, mis oli ühtlasi ka sadamasillaks. Siin vaieldi ja jutustati uudiseid, mida oli mõnus kuulata. Niisama mõnus oli aga ajaviiteks sõuda piki jõge. Kui vaikne oli vesi jões ja misuguse mõnuga võis närida kõrkjate valgeid otsi! Ja kui suure silla all paadis hõigata või kõvasti karjuda, siis kajas see nii imelikult, et tahtmatult tekkis soov seda ikka ja ikka jälle korrata!

Äike oli aga vahepeal tublisti lähenenud, ja kui poisid asusid sõudma välja sadamast, oli must ja ähvardav pilv juba üsna järve kohal.

Kõik nagu tarretus järsku ümberringi. See suur ja sügav rahu ning vaikus hirmutas Otti, kes järve ääres elades oli küllalt näinud seesuguseid äikese-eelseid vaikusid.

„Nüüd varsti tuleb kohutav torm ja lained tõusevad kõrgele,“ ütles ta hirmunult.

Mõlemad aerutasid kogu jõust, kuid ikka oli veel ees ületada suur tükk musta ja võigast järvepinda.

„Ajame vene siin kuski randa,“ andis Ott veidi aja pärast nõu, „ja tuleme talle kunagi hiljem järele või ootame, kuni äike möödub.“

Villu oleks olnud sellega nõus, sest nii oli mõistlik, kuid juba tuligi esimene tormipuhang ja päris lähedal raksatas pikne. Järsku muutus veelgi pimedamaks ja järv hakkas hirmuäratavalt kohisema.

„Meie ei pääse enam kuhugi varjule ja peame võtma tormi siinsamas vastu!“ ütles Villu. Ta aerutas edasi kogu jõust. Higi tekkis väikesele laubale.

„Aga meie ei jõua ju sõuda enam ega oska hoida venet nii, et laine ei lööks sisse!“ kaebas Ott, keda valdas nüüd tõsine hirm. Käedki muutusid jõuetuks ja hirm pigistas isegi silmad veidi märjaks.

„Ole nüüd rahulik!“ manitses teda Villu. „Ega meil mõnel ajal ole tarviski sõuda ja

„Ära lase servast lahti, kuid mine taha!“

ennast väsitada, sest tormi vastu me ju ei saa. Hoiame ainult paati õigesti!“

Ja nähes, et Otist ei saa asja, hakkaski Villu jagama korraldusi, nagu oleks ta põline kalur.

„Nüüd ei tohi me karta,“ manitses ta, sest siis läheme põhja!“ Ruttu mõttes ta kõigele sellele, mida oli kunagi kuulnud merehädalistest ja tuletas meele onu Tooma jutte tormiaegadest ja kavalatest salatormidest Võrtsjärvel.

Lained muutusid aga järjest tugevamaks ja kõrgemaks. Järv kohises ja pikne raksus, valgustades aeg-ajalt märga pimedust. Algas vihasadu, mis oli nii tihe, et paari minutiga olid poisid läbimärjad. Vene kõikus ja iga uus laine ähvardas selle neelda, kuid jälle suudeti pääseda. Nüüd ei olnud aega enam millelegi mõtelda ega tunda väsimust, nüüd tuli võidelda elu eest.

„Kaua ei või see kesta!“ karjus Villu läbi lainete mürina, märgates, et Oti aerud ei töötanud enam hästi. Talle meenus järsku, et laevadelgi suudeti sellaste lootustega virgutada mehi tööle. Vähimasti oli ta ikustki raamatust seda lugenud.

„Peame vastu ja pingutama!“ hüüdis ta veidi aja pärast uuesti.

Ja poisid pidasidki vastu. Ottki pingutas uuesti täiesti jõust. Vene püsis jälle kindlasti ninaga vastu lainet, purustades seda armetult.

Tervelt pool tundi kestis põrgu, siis jäi äikesemürin vaiksemaks, sadu harvenes ja

torm hakkas pikkamööda vaibuma. Lainetus oli veel küllalt suur, kuid rahunes seegi, sest lühike torm ei suutnud üles piitsutada raskeid lainemürakaid.

Lõpuks ohati kergendatult ja püüti asuda uuesti sõudma. Aga vaevalt pöördi koju poole, lõi vene nii tugevasti kõikuma, et neelis küljelt suure sõõmu vett. Kuidagi juhtus samal ajal, et täiesti väsinud ja valutavate liikmetega Ott komistas ja kaotas tasakaalu. Ta langes teisele küljele, sai aga uude lainesse sattunud venelt teise tōuke ja kadus järsku lainevaosse.

Villu tarretus kokkumisest. Kuid ainult silmapilguks. Juba nägi ta Otti rabelemas vene kõrval lainetes, kus ta silmapilgu siples abitult ja haaras siis vene servast.

Hoides kõige jõuga venet õiges suunas ja vajutades teisele servale karjus Villu nii valjusti kui suutis, et Ott roniks üles tagant, mitte sealt, kust püüdis ronida praegu — küljelt.

„Nii kisud sa vene kummuli!“ hoiatas ta.

„Ära lase servast lahti, kuid mine taha!“

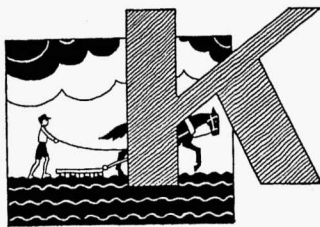
Hirm oli aga nii tugevasti haaranud Otti, et ta ei kuulnudki Villu manitsusi. Alles siis, kui Villu hakkas rebima lahti ta kätt, mõistis poiss ja täitis käsu.

Seiklusrikas ja hädasohtlik järvesõit oli aga siiski hirmutanud Otti niivõrd, et ta lõpuks kodurannas, lonkides surmani väsinult ja valutavate liikmetega majade poole, töötas mitte kunagi enam minna järvele.

„Mine nüüd ikka,“ püüdis Villu, ise samuti väsinud ja nõrk, teist lohutada, „ühe õnnelikult lõppenud väikese õnnetuse pärast siis nii!“

„Ei lähe enam!“ jäi aga Ott kindlaks.

V.

ui algas kesa ettevalmistus külviks, anti Villule uusi ja huvitavaid töid. Maa- ja järveõhk, läbielatud rõõmud ja mured vabas looduses olid poisil nii muutnud, et

temas võis veel vaevalt ära tunda kevadel agulist maale asunud kõhna ja kahvatu Villu. Ta oli muutunud terveks, jumeakaks ja rõõmsaks ning põles töötahtest ja ettevõtlikkusest.

„See poiss töötab nagu oleks ta ise peremees!“ kiitis jälle kord Ranna Aadu, Ema

naeratas rõõmsalt ega muutunud seekord pärast naeratust kurvaks. Ta oli uhke oma pojale.

Siis küsis aga peremees Villult, kas ta ei tahaks minna kesale äestama. Muidugi tahtis seda Villu, oli juba ammugi tahtnud, sest tore oli tunda ennast suure tööpoisina ja kõndida paljajalu hobuste järel pehmes ja kohevas mullas. Iga tunni või poolteise järele võis lasta hobuseid puhata ja istuda siis nagu täis-mees põllupeenral.

Villu õnnelik suvi oli möödumas ja sügis lähenes. Sügisel aga lõpevad pakilised tööd Rannal ja tuleb asuda uuesti linna, sest Rannale jäävad peale peremehe tööpoiss Eedi ja peremehe õde Epp. Nendest aitab.

Villu väikeses peas keerlesid mõtted. Linna ei tahtnud ta jääda elama alatiseks, seda oli ta juba otsustanud. Kui õppida linnas sepaks ja asuda siis siia, järve lähedusse? Või õppida mõni teine amet? Villul oli raske otsustada.

Sagedamini kui südasuvel istus ta nüüd järve ääres, vaatles halli pinda, kuulas lainete kohisemist ja mõtles. Aegajalt sai ta loa minna kaluritega koos järvele. Harilikult olid siis ikka ühes venes onu Toomas, Ranna Aadu, Oti isa, kes viimasel ajal üsna järjekindlalt kalastas ka ise, ja Villu. Harva tuli kaasa Ott, kes suvisest õnnetusest saadik kartis järve.

Sõudmisest ja purjede seadmisest muutusid Villu lihased järjest tugevamaks ja sitkemaks, Villu ise julgemaks, tõsisemaks ja kindlamaks. Ema oli rõõmus, sest maa oli annud agulitoas ja tolmustel linnatänavatel kõhnaks, kahvatuks ja nõrgaks jäänud pojale tagasi kogu tervise.

Siis algasid Võrtsjärvel sügistormid, milledest Villule rääkis kord onu Toomas ja mis pidid olema kaluritele hädaohtlikud. Kuid kalasaak oli siiski hea. Kalurid teadsid, kuhu sellaste tormidega lähevad kalaparved. Iga uus päev tõendas, et kalurid ei eksinud.

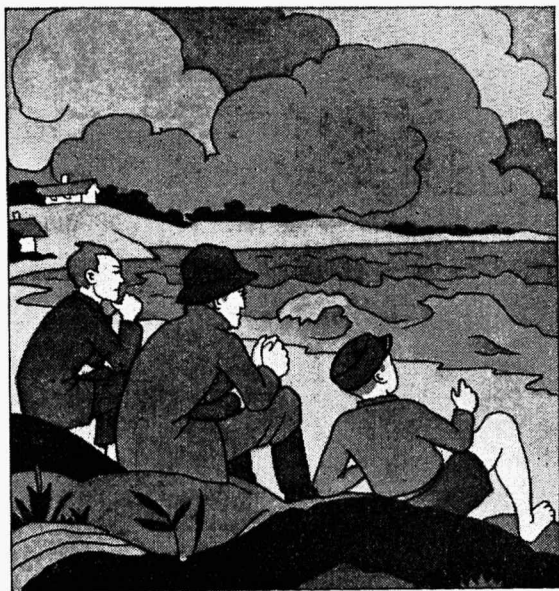
Järve ise oli aga muutunud vihaseks hiiglaseks. Nüüd ei paistnud enam ribagi teisest kaldast. Kogu suur pind vahutas ja kees, oigas, mürises, laksus vastu kaldaid. Villul oli raske kujutleda, et mõne kilomeetri kaugusel lõpeb see kohutav möll ja algab niisama rahulik maa nagu tema seljataga. Kuid talle meeldis nüüd veelgi enam see võimas hiiglane. Pimeda saabumiseni võis ta teda vaadelda ega tüdinud kunagi suure nõiakatla kohinast. Varsti ta läheb siit niikuinii ja siis ei kuule ta pikal ajal seda looduse võimast häält.

Üksi ja Otiga istus ta järve ääres ning vahel tuli viimasega kaasa Oti tiisikusehaige onu Villem. Villem ei olnud vana, kuid kõhn ja jõuetu.

Villul oli kahju Villemist ja alati, kus see võimalik, püüdis ta teda aidata.

Ühel õhtul istusid Villem, Ott ja Villu järve ääres, kuigi oli niiske ja Villu kartis haige mehe tervise pärast. Hiiglane oli täna eriti vihane, ähvardades tormata iga silmapilk üle kallaste ja ujutada kõik, mis jääb teele ette.

Kõigil valutas veidi süda, see oli nagu mingi raske eelaimus, mis ei lubanud rannast lahkuda. Kõik teadsid selle põhjust, sest juba hulk tunde tagasi olid sõitnud järvele

Hiiglane oli täna eriti vihane

onu Toomas, Oti isa ja Ranna peremees. Nad ei olnud veel tagasi. Torm oli aga paisunud järsku ja vesi mürises ning vahutas. Hämmarduval järvel ei seletanud silm midagi.

Kui Villu nägi kõndivat siin-seal rannal murelikke inimesi, tulid meele onu Tooma sõnad:

„Sügisel tulevad salakavalad tormid, milles nii mõnedki paadid on läinud kummuli ja mehed jäänud kadunuks...“

Mure ja hirm pigistas kokku väikese südame. Kui nüüd onu Toomas... sa taeva arm! mis siis ometi saab? ... ja Ranna peremees!

Kaua ei saanud Villu mõelda ega tunda hirmu, sest järsku kostiski järvelt mingi hääl.

Kostis õige nõrgalt läbi lainete mürina ja vaibus.

Villu ei oleks seda vist üldse kuulnudki, sest ta ei teadnud karta sellaseid hääli. Kuid kuulis Villem, kes enne haigestumist oli olnud ka ise kalur ja kord isegi oli viibinud uppumisohus. Nüüd muutus ta rahutuks.

„Nad on uppumisohus!“ hüüdis ta hirmunult. „Kuulame!“

Kõik kolm kuulatasid pingutatult. Õige nõrgalt oleks nagu kostnud midagi, kuid see võis olla ka ettekujutus, ülespiitsutatud närvide pettus. Hirmuga kuulatakse tihti seda, mida kardetakse kuulda, kuid mida tegelikult ei olegi.

Kolm paari silmi püüdis puurida läbi pimeduse. Tärkil ajal ei näinud ega kuulnud rannalolijad midagi. Ainult puud kohisesid ja järv mürises nagu viimsepäeva ootel. Siis aga välgatas kaugel pimeduses mingi vaevaline tuluke, lõi korraks veidi leegitsema ja kustus.

„Need on n e m a d!“ hüüdis Villem ja hakkas ruttama kuivatusahjude poole, kus asetsesid suure vene aerud. „Nad on suurte kivide kohal, kus hädaoht on kõige suurem!“

„Kas on isa ja teised?“ küsis Ott hääle värisedes ja jooksis Villemi kõrval majade poole.

„Ei tea kindlasti!“ vastas Villem.

„Sina, Villem, ei lähe ometi järvele?“ küsis Villu hirmunult. „Su tervis ei kannata ja sa ei jõua võidelda kohutavate lainetega!“

„Mis tähendab minu, haige mehe, tervis!“ sai Villem nagu pahaseks. „Seal on kolm tublit meest uppumas — neid peab aitama! Küllap ma jõuan sõuda ja siit vastu lainet ei ole häda nii suur!“

Aerudega rutati kiiresti tagasi randa. Villem hingeldas ja hakkas lõhima. Villu otsus muutus nüüd veelgi kindlamaks.

„Meie Otiga läheme järvele!“ ütles ta ja haaras aerud, mis Villem oli juba asetanud venesse. „Oleme tugevad küllalt ja noored ning terved, oleme juba kord võidelnud lainetega.“

Villem ei tahtnud nõustuda sellega, kuid uus kõhahoog katkestas ta lause.

„Ott, sa pead nüüd tulema!“ hüüdis siis Villu. „Su isa on seal ja onu Toomas ja Ranna peremees...“

Vastumeelselt, kartes ja värisedes nõustus Ott, kes taipas nagu Villugi paratamatust, sest hädalistele tuleb rutata appi ja Villem ei suuda seda.

Raske vene lükati suure vaevaga laine-

tesse. Ta oli tõmmatud kivide otsa, kuid vesi oli harilikust kõrgem.

„Villem, tee tuli randa, et nad teaksid pidada vastu ja oodata!“ hüüdis veel Villu ja siis neelis mürisev pimedus vene, mis poiste käes hüples ja tantsis. Kogu jõust pingutati ja nii mõnelgi korral ahmisid aerud tühjust, sest lained olid suured ja rasked.

Kuigi hirm pigistas poiste südant ja jõud oli lõppemas, pingutasid nad edasi, sest iga järeleandmine oleks nüüd tähendanud nende endi surma. Nad olid märjad, paati kogunes vett. Kuid järsku kuulsid nad eest selgemalt appihüüdeid. Nad lähenesid hädalistele! See teadmine andis jõudu. Kui nad suudavad viia vene sinna, meeste juure, siis on nad päästetud, sest polnud kahtlust, et kalurite vene oli läinud ümber, võib-olla paisati see tugevast lainest pimeduses vastu kive, kus paat purunes.

Tugevasti julgustas poisse ka see, et rannal lõi leegitsema suur tuli. Hädalised pidid nüüd teadma, et nende olukorrast ollakse teadlikud ja püütakse rutata appi.

Võitlus vihaste lainetega oli raske ja nõudis osavust, kuid tublid poisid ei vandanud alla. Nad ei võinudki seda, sest see oleks olnud nende surm. Lained olid armutud.

„Pool maad peaks olema läbi!“ hüüdis Villu läbi lainetemürina, et julgustada kaast. Ta uskus seda isegi, sest oli kord varem, südasuvel, õige kerge lainetuse ajal aerutanud kivideni ja teadis umbes nende kaugust rannast. Nüüd nägid nad küll ainult tuld rannal, kuid seegi lubas aimata läbiaerutatud maa pikkust.

„Ehk jõuame!“ vastas Ott, ja rõõmuga kuulis Villu, et ta häälel ei värisenud enam hirmust, vaid oli lootusrikas ja isegi julge. Villule oli see suureks abiks ja toetuseks. See nagu julgustas teda edasi.

Mõlemad pingutasid, unustades väsimuse ja kätevalu. Oli enam kui ime, kuidas väikesed käed suutsid aerutada rasket venet läbi lainete.

Kuid õnn oli ka seekord kahe väikese tubli mehega.

Kaua kestis veel võitlus lainetega, siis aga jõuti meesteni, kes vaevalt veel suutsid hoida end ümberläänud vene põhjal.

Ükshaaval aidati nad venesse. See ei olnud kerge, kuna iga uus laine, mürisedes ja kohisedes nagu hullunu, ähvardas visata ümber ka poiste paadi. Päästmist juhtis onu Toomas.

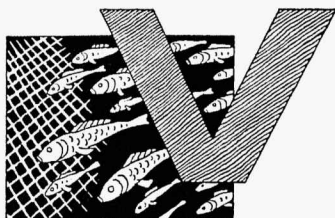
Alles siis said mehed aega imetleda ja tunnistada oma päästjaid, kui paat juba liikus

vilunud ja osavaist kalurikätest juhituna ranna poole, kus endiselt lõomas tuli. Nüüd oli selle ümber aga hulk inimesi, kes murelikult ja vaikides ootasid häält määratsevalt järvelt.

Lõpuks jõudis paat randa ja viis läbi-märga ning lõdisevat meest, kaks nende hulgas pisikesed nagu vibalikud, võis tunda uuesti jalgade all kindlat maad. Rõõm haaras nüüd kõiki randa kogunenuid ja onu Toomas ütles tõsiselt:

„Kolmas katsumine on seljataga, ei mind saa järv kätte!“

VI.

illu kutsuti järgmise päeva lõuna ajal ühes emaga Ranna peremehe tuppa. Peremees oli veel voodis, kuid külmetus hakkas

andma juba järele.

Peremees käskis tuua toolid ja istuda üsna tema lähedale voodi ette. Kui mõlemad — ema ja poeg — juba istusid, vaatas hallipäine Ranna Aadu neile tükk aega kordamööda otsa.

„Kuhu Villu siis läheb nüüd, sügisel?“ küsis ta viimaks.

Ema ei osanud sellele vastata, kuid Villu mõtles veidi ja sõnas siis tõsiselt:

„Lähen õpin sepaks ja siis tulen tagasi siia, järve lähedale.“

„Soo?“ imestas Ranna peremees. „Siis kooli sa ei tahagi enam minna?“

„Küllap nüüd kooli tahaks!“ segas ema vahele. „Aga kus see raha!“

Siis aga naeratas Ranna Aadu rõõmsalt ja võttis poi si kätte oma tugevasse karedasse peosse.

„Ei lähe sina, väike, tubli mees, hulkuma mööda maailma ega lähe sa ka sepaks!“ ütles ta. „Sinust saab Ranna tulevane peremees!“

Imestanult kuulasid ema ja poeg neid sõnu. Kumbki ei osanud vastata sõnagi. Kuid Ranna Aadu jätkas.

„Mina olen vana,“ ütles ta. „Üks poeg suri väikesena, teise võttis järv, kui ta oli juba mees. Ja nüüd tahtis võtta mindki. Kui sind poleks olnud, Villu, ei oleks ka mind enam. Rääkisid õega. Ta teab, et sa armastad seda kohta siin, ja temagi on nõus. Rohkem meid ei ole.“

Peremees vaikis. Ikka veel ei osanud kumbki lausuda sõna. See, mida peremees rääkinud, oli uskumatu, see oli unenägu. Kuid siis jätkas Ranna Aadu:

„Sina, Villu, armastad seda kohta, armastad maad ja järve. Armasta siis Rannat, nagu oma kodukohta peab armastama, ja hari ta põldu, millega tegid algust juba suvel. Ka ema jääb nüüd alatiseks siia, sest Ranna on tulevikus ka tema koht...“

Villu nägi, kuidas ema silmad läksid niiskeks. Ema värisev käsi, mis oli pidanud teema nii palju rasket tööd selleks, et Villul oleks kord elus kergem, tõusis silitama poi si pead ja Villu nihkus üsna ema juure. Ta põimis käed tugevasti ümber ema kaela ja tundis, et midagi pakitseb kurgus. Nagu läbi udu kuulis Villu Ranna Aadu sõnu:

„Kuid sul tuleb minna nüüd põllutöökooli, ja kui tahad, siis hiljem ülikooli. Ranna peab saama haritud ja tööd armastava peremehe, kes oskab tõsta põldude saake ja kel ei tarvitsegi enam minna vihasele järvele.“

Ei saanud mõtelda ega vastata ema ega poeg.

Pritsimistehnika

Viimasel ajal on laialdaselt tarvitusel n.-n. pritsimistehnikas valmistatud kaunistusi, mustreid ja isegi pilte. Neid võime leida kirjabloki ja fotoalbumi kaantelt, postkaartidelt, rättidelt, riidetelt, kulssidelt jne. Kindlasti olete nüüsguseid pritsimistehnikas tehtud kaunistusi või pilte juba näinud.

Neid valmistatakse väljalõigatud šabloonide järgi revolvrilaolise pritsimisaparaadiga. Viimane töötab suruõhu abil ja on hinnalt meile väga kallis.

Väiksemaid töid, ja niisama kauneid, võib aga valmistada koduselt, ilma kalli aparaadita.

Selleks vajame vana hambaharja, tušši (või tinti) ja paberit.

Tehnika ise on väga lihtne ja töö valmib kiiresti.

Pritsimistehnikas sobib teha iga-suguste vihikute, albumite jne. kaasi, tiitellehti, tunnikavade ja kalendrite aluseid, seinalehe ilustusi, pidude eeskavade kaasi jne. Eriti viimaseid on hõl-

pus teha: nende valmistamine pritsimisega võtab vähe aega ja valmina tunduvad nad märksa paremaina kui käsitsi suure vaevaga joonistatud.

Joonisel 1 näete hambaharjaga pritsimistehnikas valmistatud märkmiku tiitellehte.

Tehnika ise selgub jooniselt 2. Muide, jooniselt on kavatsesavast tööst näitena toodud ainult üks nurk.

Kaetava pinna A (joonistus- või lihtsa valge paberi) ääred katame vana ajalehe paberiga C ja B, mille sisemised servad on hästi siledad. Selleks murrame ajalehepaberi kahekorra.

Ajalehepaberiga kaetud pinna A osad (joonisel märgitud punktiirjoonega) jäävad joonisele raamiks, s. o. valgeks.

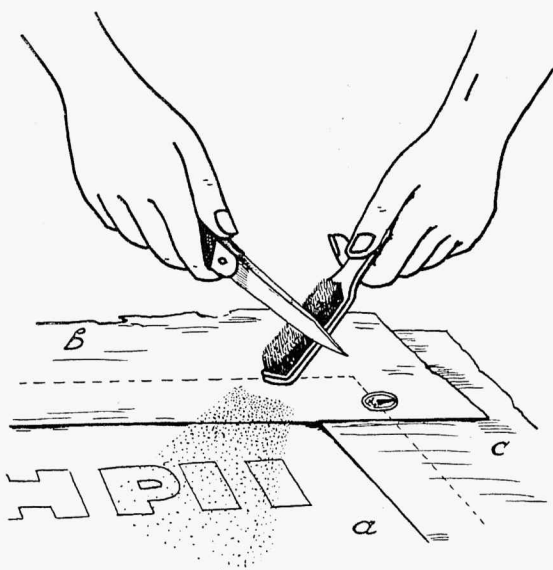
Ajalehepaberi surume tihedalt pinnale A nelja nupli abil.

Soovime kaetavale pinnale asetada mõne sõna (näit.: märkmik, joon. 2, tähed H P I I), kooli või organisatsiooni märgi, ornamendi jne., siis lõikame soovitud kuju-šablooni paberist välja ja paneme pinnale A.

Nüüd algame pritsimisega.

Hambaharja otsale paneme pintsliga veidi tušši. Tõstame harja pinna A kohale ja parema käega kraabime harja otsa noaga või pilpaga (lühikesed liigutused ainult enda poole, just enda poole: teistpidi kraapides pritsime endale riinetele ja näkku!). Nii katame õrnalt kogu pinna, ka varem pinnale pandud

kuju, joonisel tähed HP II. Siis asetame täispritsitud pinnale varem väljalõigatud vigureid-šabloone: sõõre, tähti, kolmnurki, ribu jne. (vaata joon. 3 joonistatud osi). Nüüd pritsime need šabloonid üle, eriti ääred.

Siis viskame juhusliku käeliigutusega kogu „kupatisele“ veel väljalõigatud šabloonidest ülejäänud paberitükke (need on ka kaunid oma ebamäärase vormiga, vaata joon. 4 joonitud, täpitud, sõõritatud ja ruudustatud lõiku).

Pritsime nendegi ääred üle. Ja lõpuks katame vabalt rebitud ajalehepaberiga kogu töö nii, et vabaks jääb ainult mõni üksik nurk või paar riba kusagil. Sinna pritsime tušši hästi palju, peagu mustaks.

Töö ongi valmis. Laseme kuivada. Kõrvaldame nuplid, äärepaberid, pöörane pinna A kummuli ja raputame šabloonid jooniselt.

Me oleme üllatatud oma tööst: nii kaunina ei võinud aimatagi sellise soperdamise tagajärgi.

Kui olete katsetanud pritsimistehnikas valmistada 3—4 tööd, siis olete juba, võib ütelda, meister. Ainult püsivust ja veidi taht!

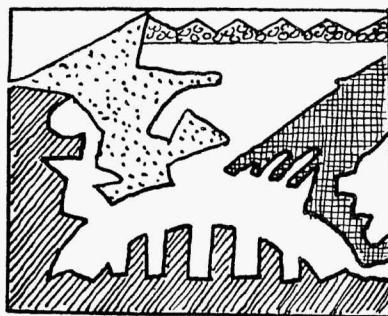
Üldisi juhendeid:

Tint ei anna pritsimisel nii peeni teri kui tušš: tilgad ühinevad paberil. Õige peent tuššitolmu (udu) saame hambaharjaga kraapides läbi kõvera peakammi või sõela.

Töö on kaunim, kui pritsida kahekolme värviga (must, punane jne.).

Lõpetanud ühe värviga katmise, peseme harja vees puhtaks teise tarvis.

Et vältida šabloonide kõverdumist niiskusest, lõikame nad paksemast paberist või papist või leotame neid varem aines, mis vees ei märgu. Võib ka lihtsalt veidi oodata: kõverdunud šabloo-

nid langevad ise jälle tagasi.

Šabloone võib ka kohalt natuke nihutada ja siis uuesti pritsida. Saame midagi varjutaolist.

Samade šabloonidega võime valmistada sootuks erisuguseid jooniseid, asetades need uuele tööle vaid teisiti (peo eeskava kaaned!).

Šabloonideks kasutame ka kuivanud puulehti, heina, õisi, õlgi jne.

Pinna A nurkade ja äärte pritsimist toimetame väljastpoolt sissepoole (vaata joon. 2): teisiti toimides satuvad üksikud piisad pinna A ja ajalehepaberi C vahele ning joonise servad ei tule teravad.

Suuremate (näit.: 50×100 sm) pindade katmiseks kasutame hambaharja asemel suupihustit-pulverisaatorit (maksab 35 senti) ja „tušši“ valmistame negrosiinist, mida ostame nahakauplustest 3—5 sendi eest (lahustada 0,25 l vees).

Kui räägiksime

õige veel kord raamatuist tütarlastele? ... Mu ees on praegu inglise kirjaniku Charles Dickens kolmeköiteline teos „David Copperfield“ (Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastusel ilmunud), — seda tahaksin soovitada oma tütarlastest sõpradele.

Muidugi pole see romaan tütarlastele kirjutatud. Ka pole selle tegelasteks tütarlapsed. Romaan on kirjutatud täiskasvanuile, ja tegelasteks on täiskasvanud (peale kahe lapse, kes kindlasti kohe teile kõikidele meeldima hakkavad). Miks ma seda siis tütarlastele soovitan? Aga vaat sellepärast, et siin on otsatu palju südamlikku soojust ja headust. Siin jutustab kirjanik, kes inimesi armastab ja kes inimestesse sõbrana suhtub.

Teiseks on selles romaanis arvutu hulk naistegelasi, ja neist on enamik selliseid, et nad oma sümpaatsete iseloomujoontega kauaks meele jäävad. Igast tütarlapsest peab ju kasvama arukas neiu ja tubli naine, — „Copperfield“ on tulvil eeskujusid arenevaile tütarlastele: häid ja ka eemalepeletavaid eeskujusid. Siin on hell ja armastav, kuid eluvõõras ema, kes oma kogematausega satub halva mehe mõju alla ja rikub iseenda ning oma lapse elu. Siin on väliselt mitte just ilus, aga hingeliselt kuldaväärt teenija; on väliselt hoopis karm ja ehk eemaletõukavgi, kuid hingeliselt imesteldavalt hell ja enastohverdav tädi. Siin on ka nukk-naine, noor, hea ja armas, kuid saamatu ja tühine, kellest meil südamest kahju hakkab. Ei puudu ka kalk ja isekas, täitsa süd ametu vanapiiga, kelle sarnaseks keegi ei tahaks saada.

Kõiki tegelasi on võimatu nimetada — nii suur on nende arv! Samuti on võimatu umbkaudsetki aimu anda sünd-

mustikust, kuna see on üha vahelduv ja üha uusi ootamatusi pakkuv. Kord kujutab autor hubaseid koduse elu pilte, kord näitab ta kodutuks jäänud lapse vint-sutusi võõraste inimeste seas. Kord kirjeldab ta pisarateni vihastavat julmust, kord pisarateni liigutavat osavõtlikkust ja headust. Ja kõige sekka antakse ikka jälle paras jagu muhedat huumorit. — On tegelaskujusid, mis naeratama panevad iga oma sõna ja liigutusega...

Raamat peab meid õpetama elu ja inimesi tundma. Seda „David Copperfield“ teeb. See kolmeköiteline loendamatult hulgaga teos on otsekui elukool, mis meie silmaringi avardab, inimeste tundmist süvendab ja teadlikku ellusuhtumist suurendab. Seejuures on romaan põnev algusest lõpuni.

Meelsasti kuuleksin teie arvamist, kui olete „Copperfieldi“ läbi lugenud.

Noorematele tütarlastele soovitaksin seekord Valve Saretoki raamatut „Siniskirja nukulapp“, mis kirjeldab meie oma kooliealisi tütarlapsi ja näitab, kui palju kurja võib teha albi tütarlapse mõtlematult lausunud sõna. Raamatus kujutatud lapsed on otsekui elust võetud; üks või teine neist tundub teile vististi väga tuttav. Raamat ilmus k.-ü. „Looduse“ kirjastusel ja on meeldivalt illustreeritud. Suuremad tütarlapsed võiksid seda ette lugeda oma umbes kümneaastastele õdedele. Või pole kodused lugemistunnid teie pool kombeks? Kahju, sellised lugemistunnid pakuvad palju huvitavat ja teritavat vaimu eriti lugemisile järgnevate mõtteavalduste ja vaidlustega.

M. Sillaots.

Toimetusele saadetud kirjandust:

F. M. Dostojevski Kogutud Teosed:

„Igavene abikaasa“. Tõlkinud J. Šumakov. 498 lk. Hind Kr. 4.75. kal.-k. Kr. 5.75. K/ü. „Loodus“, Tartu, Tallinn.

Kartmatu 4

„Kuule, Anni, sul on pesu väljas, tule võta ruttu ära! Juba hakkab üsna kõvasti tulema!” hüüab perenaine tuppa tormates ja teeb ruttu minekut, sest temalgi on vihmaeelseid toiminguid.

Et seda armast taevamärjukest ei või muidu lasta alla kallata, siis tirib perenaine suured toobrid ja vannid vihmaveetorude alla ja kaob kohe uihdades ja aihdades tuppa.

Kuid mul on hoopis teised mõtted ja ülesanded. Tõmban selga isa suure vihmamantli ja jooksen õue. Sealte edasi, väravast välja, üle tänava — ja juba olengi vastas majas, kus ühe pisikese laua ümber istub kaks venda. Üks on alles üsna nooruke, nii kolme-nelja-aastane, kuid teine annab juba kolmeteistkümnepäevase plaani välja. „Tule meie kuuri alla!” Ja pike-malt rääkimata, viibates käega, torman minema.

Nüüd lippan veel ümber nurga ja silmates ühe akna taga istuvat poissi ütlen sama. Andes jalgadele valu olen minagi tähendatud kohas, meie kuuris.

Minu ületec-sõber, Matu, on juba päral ja Atski tormab hirmsa jookuga sisse. Mõlemad poisid võtavad puuriidal istet, kuna mina, lüües jalaga kõrvale vana pangerisu, alustan juttu ja püüan kõnelda nii nagu peab seda tegema üks seltsi esimees:

„Tänase kokkutuleku, meie ühingu „Kartmatu 3“, põhjuseks on... et... vihmasadu on haaranud meie ümbruse ja seega on loota, et tänane öö kujuneb meile ussirohkeks!” Pannen ette külastada täna öösel Tamme Anni aeda, mis pole veel läbi otsitud. Sinna pääsimine ei ole küll kerge, aga meie... „Kartmatu 3“... ei kokku tagasi läbistamast Rannu ja Kuusemäe aedu! Laternal pange kollu külge kinni ja jätke ainult üks klaas vabaks. Kui juhtub, et peaks keegi „peale“ tulema, võib kohe avatud klaasi ära varjata.“

Minu ettepanek võeti üksmeelselt vastu, ja olgugi et Matu põlv, mis oli haige, takistas üle aegade ronimist, oli ta siiski kõigega päri. Lissin veel, et kokkutulek on samas kuuris, õhtul kell ½11, kust asume retkele.

On pime. Ka vaikus on laotanud oma vaiba üle äärlinna ja vihm on peaaegu üle jäänud.

„Alandatud ja solvatud“. Tõlkinud L. Kenn. Eessõna B. Pravdin. 580 lk. + autori pilt kriitihvilil. Hind Kr. 5.25, kal.-k. Kr. 6.25. K/ü. „Loodus“, Tartu, Tallinn.

„Kuritöö ja karistus“ I köide. Tõlkinud A. H. Tammsaare. 408 lk. Hind Kr. 3.75, kal.-k. Kr. 4.75. K/ü. „Loodus“, Tartu, Tallinn.

Karl Luts: „Põlevkivi“. Eesti Kirjanduse Seltsi populaarteaduslik seeria „Elav Teadus“. Hind 1 kroon.

Ainult veel üksikud piisad langevad meile, kui liigume vaikides mööda tänavaäärt. Vahetevahel kolksatab mõnel meist latern ussitopsi vastu ja tasa kahisevad riided.

Peatume Rannu kõrge hoovivärava ees. Veel tuletan meele, kas on midagi ütelda.

„Hoidke alati silmad lahti ja ärge puutuge aiakraami ega astuge peenardele. Pidage meele meie I seadust.“

„Annil olevat ka püss. Kes teab!”

Surume siis meie ühingu tseremoonia kohaselt üksteise kätt ja olemegi Rannu pimedas hoovis.

Tasa liigume üksteise järele kuni aiaväravani, mis on lahti, ja kaome pöösaste vahele. Siit mööda aia äärt kuni Kuusemäe kõrge pajuni.

Aga mis see on?! Peatume äkki.

Mõni samm eemal vilksatab laternatuli.

„Tss... Kuusemäe Rein otsib ka usse,“ sosistab Matu.

„Ei aita muu, lähme mööda oja, muidu ta näeb.“

Nüüd astume kõik külma oja ja jalanõud täituvad veega.

„Tasa, võimalikult tasa,“ hoiatan. Ja et mitte tekitada sulinat, käime kitsal porijoonel oja kaldal.

Seegi maa-ala on ületatud ja, jätnud selja taha Reinu, ronime oja kallast mööda üles ning siis üle aia.

Eemal, aia teisel serval, seisab Tamme Anni pikk majakogu ja selle kõrvalhooned tumedate kogudena, mille poole kõik kolm vaatame umbusklikkusega.

„Olemegi pisut hiljaks jäänud, juba üsna pime. Ussid on kindlasti väljas,“ sõnab Ats ja asetab laterna maha, et see süüdata. Tasa teeme meiega sama, ja varsti vilgub kolm tulukest, mille valgusel näeme siin-seal suuri sätendavaid usse, kes lamavad liikumatult või õõtsutavad oma teravat pead kusagil mätta varjus.

„Hoidke üksteisest eemale, et häda korral kõik „pihku“ ei juhtuks,“ sõnan, ja juba liigume hiilival sammul peenarde vahel. Nüüd peab tasa astuma, sest ussid on liigagi erksad. Aitab ainult väikesest oksakese krõpsust või järsust jalaastumisest, et peletada need väkkiiresti maaesse.

Mu nägu särab õnnest, venitades neid libedaide olendeid maa seest, ja tihti piilun topsi, et vaadata, kas juba liitriosa on käes. Nüüd on ju kalameestel söödast suur puudus ja angerjaid on palju, nii et iga kalur annab ühe krooni kindlasti liitrist ja mõni isegi rohkem.

„Värdi, Värdi! Võta püss ja pane revolver taskusse!”

See kriiskav hääl lõikab mulle südamesse kui noaga. Ruttu hüppan lähedalolevasse pöösasse ja tõmban laterna varjamata külje vastu rinda.

Male

Toimetaja A. Burmeister.

Õppige mängima!

Suure ragina ja ähkimisega tormab üks kogu minust mööda. Vist Ats. Siis ta hüppab aia peale, kuhu ta tume kogu jääb ootsuma ja kust kostab ka ärev jutukömin. Siis jääb kõik vaikseks.

Matust aga pole midagi kuulda. Ta on vist samuti peidus.

Põksuva südamega jään ootama, mis nüüd saab.

Möödub minut, kaks, kolm, kuid ikka pole maja poolt kuulda midagi.

Värdi, kas polnud Värdi Anni lahutatud mees, kes juba aastaid pole siin elanud? Nüüd hakkam aimama, mis kavalus Annikesel oli. Ta tahtis meid lihtsalt hirmutada ja muud ei midagi.

Aga võpatan.

Mingi kogu roomab herneste vahelt välja. Vist näeb ta ka mind, sest ta suundub otse minu poole.

„Juss!“ kuulen kähisevat häält.

Hingan kergendatult.

„Matu, tule siia!“ Ja juba ongi ta minu juures ja sosistab: „Anni passib trepi kõrval. Ara näita tuld. Me peame kohe säared tegema.“

Vaatamata kehvale seisukorrale tuleb mulle kaval mõte.

„Matu, ma pööran äkki tule Anni sihis ja siisi paneme ruttu üle aia. Las ta passib siis paljast vana laternat. Ega mul kahju ole, mul teine veel.“

Matu on kohe nõus. Nii teengi, ja mõlemad hüppame põõsast välja. Jõudnud parajasti aiale, kõlab vali pauk ja klaasi klirin. Latern on kustunud. Anname jalgadele tuld ja pistame ülepea-kaela oja mööda kuni Rannu aiavärvani ja hoovist läbi tänavale.

Nüüd alles tõmbame hinge.

„Ei tea, kus Ats on?“ küsib Matu.

„Vist ootab meil,“ sõnan tõtates kiirel sammul koju.

„Mis! Ats pole üksi, näe, keegi on veel!“ hüüab Matu.

Läheme nüüd mõlemad umbusklikult. Kuid Ats tõttab meile naeratades vastu.

„Õnn, et pääsite terve nahaga. Mul oleks täbar lugu olnud, kui mitte Kuusemäe Rein mu pükse poleks aiateiba küljest lahti harutanud.“

Nüüd tuleb ka võõras lähemale, ja selgub, et see on Rein. Arglikult astub ta minu juure ja sõnab:

„Ma tahaksin astuda teie seltsi. Palun, kas te võtaksite mind ka?“

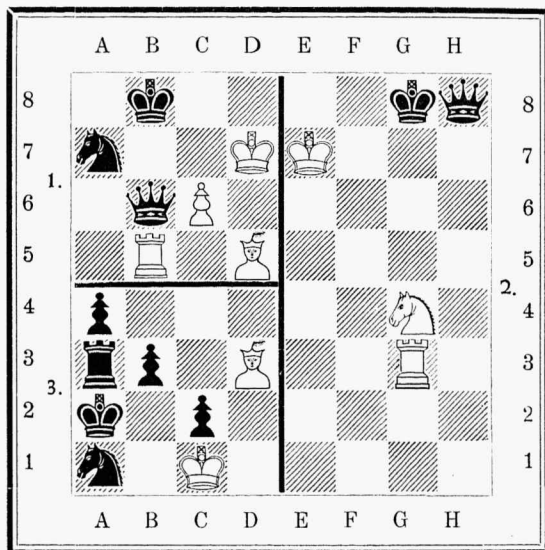
„Jah,“ on meie ühine vastus.

„Ats, mine too kuurist päevik siia!“ Ats toobki, ja siis kirjutan laterna tuhmil valgusel:

Õö, 29. 08. 39. Meie saak ei ole täna suur. Kuusemäe Reinu. Tänaest õöst alates seikleme nime all

„Kartmatu 4“.

Bruno Schön.

Matt — Kadu. Märk † või ×.

Esimesel laual on seis, kus valge mängib c6—c7+, s. t. ettur c6 ruudul läheb c7 ruudule ja tulistab vastase kuningat. Et aga kuningas ei saa 1) lüüa c7 etturit, 2) ruudud a8 ja b7 on tulistatud Od5 poolt, 3) ruut c8 on võetud vastase kuninga d7 poolt, 4) a7 ruudul on aga oma ratsu, 5) db6 ei saa lüüa c7 etturit, sest sellega vabastaks Vb5 tule oma kuningale (lipp on seotud!), sellest järgneb, et must kuningas on matis ja mäng lõppes valge võiduga.

Teisel laual on seis, kus valge tõstab Rg4—f6 ruudule, tulistades nii ratsuga kui ka vankriga, mis asub ruudul g3. See on kardetavaim tuli vastasale. Siin aitab ainult kuninga käik. Kui sel juhul kuninga käia ei saa, siis on ta matis. On selge, et dh8—g7 ruudule tulla ei saa, sest Rf6 tulistab ikkagi kuningat. Peale valge Rg4—f6+ on sellega musta kuningas matis, sest kõik musta kuninga vabad ruudud on tulistatud.

V i i k.

Viik on partii siis, kui vastased teineteist matistada ei saa või ei taha.

Täpsemalt redigeerides:

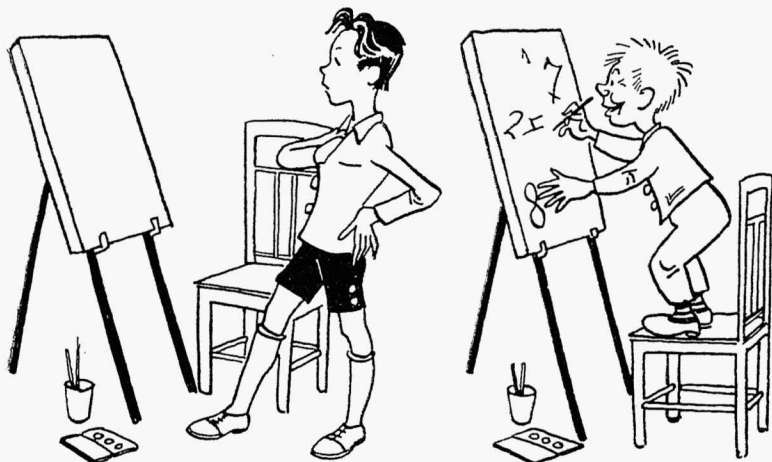
1. Kui sama seis laual esineb kolm korda.
2. Kui etturid 50 käigu jooksul pole liikunud ja sel ajal ühtki malendit pole löödud.
3. Kui kumbki pool ei suuda teist matistada: kuningas kuninga vastu; kuningas ja ratsu või oda kuninga vastu jne.

Järg 244. lk.

"NUPU VÕTTEID"

Jälgige Juku eeskujul!

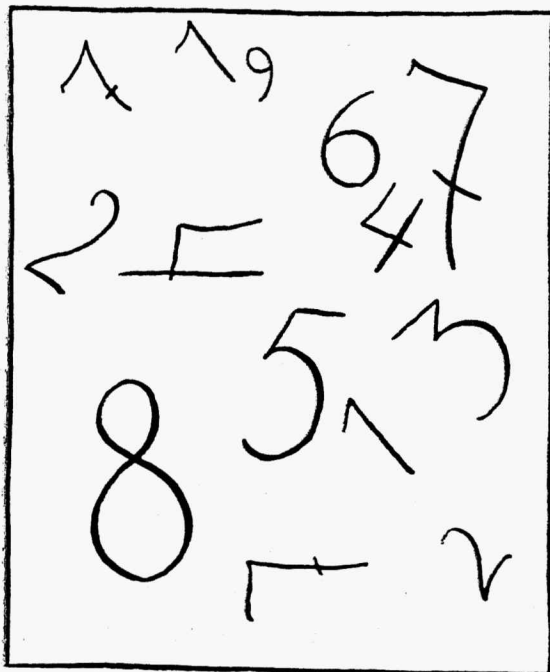

Juku seadis oma joonistus-
tarbed valmis ja otsustas ha-
kata maalima.

Agasellal, kui ta viivuks
oli läinud teise tuppa, tuli
väike Ats sisse. Kuna ta oli
just numbrite kirjutamise sel-
geks õppinud, paigutas ta oma
värsked teadmised Juku val-
gele paberile.

Kui Juku tuppa tuli, pidi
ta meeleheitest ulguma hakka-
ma, sest paber oli just nii-
sugune nagu pildil näha. Ja
pealegi olid need numbrid nii
kõvasti kirjutatud, et neid ka
kustutada ei saanud.

Kuna agas Juku oli tuntud
oma joonistamisoskuse ja nu-
pukuse poolest, meisterdas ta
pärast lühikest arupidamist
Atsi poolt kirjutatud numb-
reist niisuguse tore pildi val-
mis nagu siin on näha.

4. P a t t.

Kolmandal diagrammil on toodud seis, kus Od3—c4 ja must on patis, sest ta ei saa liikuda ühegi viguriga. Üksik kuningas on patis, kui ta liikuda ei saa, ilma et teda on tulistatud. Harilikult tuuakse diagrammil seis nii, et valgete pool on „all“ ja mustade pool on „ülal“.

5. Mängija tulistab vastase kuningat jäävalt, muud tagajärge saavutamata.

6. Kui saavutatakse vastastikune kokkulepe (on kehtimas määrus, et mitte enne 30. käiku).

Järgmises nurgas selgitame, kuidas kaostada kuningat väheste viguritega.

Aitäh abi eest!

„Meie Nooruse“ 6-das numbris pöördusime mäletatavasti noorte sõprade poole abipalvega, sest olime hädas ega osanud kuuele pildile leida sobivaid allkirju. Meienooruslased reageerisid sellele üleskutsele väga elavalt. Andsime saabunud kirjad kunstniku kätte. Uuris siis mees neid hulk aega, kibrutas kulme ja kratsis kukalt. Hulk kirju rändas paberikorvi — ei sobivat. Suur virn oli aga neid, mille vastused osaliselt kunstnikku rahuldasi. Lõppeks selgus, et kaks meienooruslast olid kahe peale kokku tabanud HaVe mõtte. Piltide allkirjad oleksid siis nii:

- I. Tühjad pead on ikka püsti.
- II. Pabeross ei tee veel poissi meheks.
- III. Ettevaatus on tarkuse ema, või: parem karta kui kahetseda.
- IV. Omad vitsad peksavad.
- V. Eksimine on inimlik, või: enne mõtle, siis ütle.
- VI. Suur tükk ajab suu lõhki.

Tänutäheks abistamise eest saatsime Ingrid Refeldt'ile (Nõmme) suure kirjutusmapi ja Kaljo Sepale (Raasiku) ilusa noorsoo raamatu. Aitäh ka teistele abi eest!

Kirjakast

A. L. - Kikepera. Meil on küll huvitav tundma õppida su kaunist kodu ja „Minu kodu“ on ju päris korralik kirjand, aga trükkis avaldamiseks on ta veel nõrgavõitu. On n.-ö. „kuiv“ kohtade ja esemete loetelu. Ootame uusi katsetusi.

J. V. - Rakvere. Ei sobi. Kirjeldatavad suvised elamused olid vist küll huvitavad, aga miks neid sõnastada nii keeruliselt? Keeleuuenus on ilus asi, aga sedagi tuleb tublisti õppida, muidu tulevad sellised imelikud väljendid nagu „põlatet pind“ ja „täiskilutet omnibus“.

A. H. - Laitse. Ilmub ühes lähemas numbris.

O. V. - Saaremaa. Andesta, et vastamine viibis. Sinu näidendid „Vanasti“ lugesime suure huviga, aga kas seda trükkis avaldada siiski maksab, kuigi seda üsna tungivalt palud!? Käesoleva ajakirja toimetaja septses ka sinu vanuselt terve hulga näidendeid, küllap seda teevad paljudki tüdrukud ja poisid — aga olgu need muidu harjutamiseks ja omavahel „lavastamisekski“, sest trükimust tahab küpsemaid saavutusi.

„Kaljurand“ - Pärnu. Nurised, et „Meie Nooruses“ leiduvat vahel selliseid võõrsõnu, mille tähendust sa ei teadvat. Tõsi — selliseid on ilmunud ja ilmub edaspidigi, sest toimetus ei taha teadlikult vältida n.-n. „rahvusvaheliste“ võõrsõnade avaldamist. Neid on igal lugemishimulisel inimesel alati tarvis ja küllap on sobivaim neid noorteajakirja kaudu tundma õppida. Ka ei pea meie soovitavaks sõnaseletusi või „tõlkeid“ avaldada joone all, sest see ei aitaks palju kaasa võõrsõnade õppimisele. Igale arusaamatuks jäänud sõnale ja mõistele otsige seletusi sõnastikust või leksikonist, mis on koolide ja raamatukogude kaudu küllalt kättesaadavad, — nii jäävad võõrsõnad parimini meele.

Paljudele. Trükkis avaldamiseks saadetud kaastöö tuleb korralikult ja puhtalt kirjutada paberi ühele küljele. Igale kirjal olgu saatja nimi ja aadress.

Kõigile „Meie Nooruse“ sõpradele. Kirjutage, mis teile eriti meeldib või ei meeldi „Meie Nooruses“ ja mida siin veel sooviks te näha. Arvestame võimalust mööda kõiki heatahtlikke soovide.

Noorteajakiri „MEIE NOORUS“ ilmub 18 numbrit aastas (koolitöö ajal kaks korda kuus).

„Meie Noorus“ maksab tellides aastas 3 krooni, poolaastas 1 kr. 50 s. Üksiknumber 20 senti. Tellimisi võtavad vastu talitus, postiasutused, usaldusmehed koolides ja organisatsioonides ja paremad raamatukauplused.

„Meie Nooruse“ kaasandena ilmub tarviduse järgi „NOORTEJUHTIDE TEATAJA“, mille tellimishind on 50 senti aastas.

Mittetarvitatavaid käsikirju toimetus ei säilita. Need tagastatakse autoreile ainult vajalike arvu postmarkide lisandamisega.

Toimetuse ja talituse aadress: „Meie Noorus“, Niguliste 12, Tallinn. Tel. 432-73. Posti jooksev arve nr. 88.

Väljaandja: Eesti Punane Rist.

Vastutav toimetaja: Paul Rummo.

Ilmus 21. sept. 1939. a.

Ilmus trükist

AJAVIITE- TASKURAAMAT

Koostanud noortenõunik E. Nugis.

See huvitava ajaviite korraldamise käsiraamat sisaldab kõige huvitavamad katsed looduse valdkonnast, kõige salapärasemad tasku- ja kaardikunsttükid, huvitavaimad ülesanded, mõistatused, mängud ja naljad, mis inimsugu leiutanud alates ürgajast tänapäevani.

Kõik kaasnoored ja vanemad imetlevad teie võimeid, kui esitate selles raamatus toodud katseid, kunsttükke ja teisi ettekandeid.

Üle 300 lk.; üle 100 joonise; hind kr. 2.—; saadaval suuremates raamatu-kauplustes.

Soodustatud hinnaga, kr. 1.80, saab raamatut tellida ainult otse autorilt kuni 31. detsembrini s. a.

Raha maksta posti jooksvale arvele nr. 898 või saata posti teel või postmarkides kirjaga aadressil: agr. E. Nugis, postkast 429, Tallinn.

See raamat üllatab teid kindlasti,
seepärast saatke tellimine kohe ära!

Ajakiri teie vanematele vendadele ja õdedele:

„TÕUSEV NOORUS“

Ajakiri arenemishimulistele noortele alates umbes 15. eluaastast.

SISUKS:

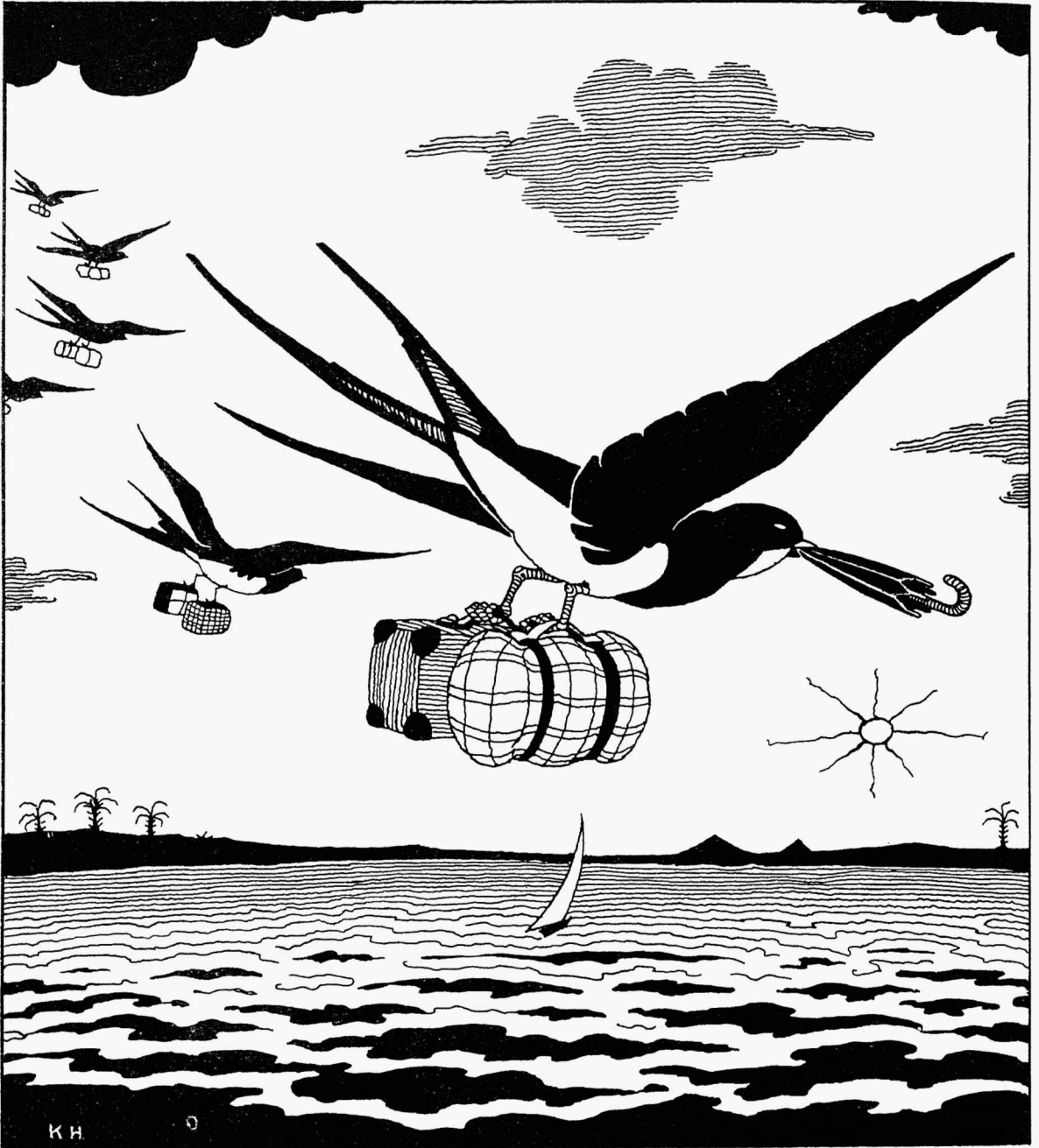
Kirjutusi noorsoojuhtidelt. Algupäraseid jutte noorte elust. Ülevaateid kirjandusest ja kunstist. Juhiseid ja noote noorte orkestritele. Mõttevahetus. Noore perenaise osa. Tehnikanurk poistele. Noorte omavaheline kirjavahetuse nurk. Ajaviiteosa. Rohkesti pilte.

Ilmub üks kord kuus. Tellimishind kr. 1.50 aastas, 80 senti pooles aastas, üksiknumber 20 senti.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

„TÕUSEV NOORUS“

PIKK 42, TALLINN.

Järgmine „Meie Noorus“ külastab teid oktoobrikuu esimesil päevil.
Sisus palju huvitavaid hõimupäeva ja Anna Haava juubeli pušul
